

Bijbel voor beginners

IN GEWONE TAAL

Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap,
Haarlem/Antwerpen

Bijbel in Gewone Taal
Bijbel voor beginners
Het Nieuwe Testament met een gids voor jouw geloofsreis

Eerste druk 2026
ISBN 9789089123817
NUR 707

Ontwerp omslag: Pankra
Ontwerp en zetwerk binnenwerk: 2K/DENMARK
Drukbegeleiding: Tim Beijer Producties

De leesroutes en themapagina's in deze uitgave zijn
geschreven door Pieter Both, Lianne van Dijk, Charlotte
Glasbergen-Molenaar, Daniël Kehanpour, Hetty Lalleman,
Pieter J. Lalleman, Paul van der Loo, Anko Oussoren en Anne-
Mareike Schol-Wetter.

© 2026 Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap, Haarlem/
Antwerpen
Alle rechten voorbehouden.

De Bijbeltekst in deze uitgave is de Bijbel in Gewone Taal
© 2014 Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap, Haarlem/
Antwerpen.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/
of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie,
microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.
Voor informatie over het citeren of overnemen van teksten
uit deze uitgave, zie bijbelgenootschap.nl/voorwaarden.

De Bijbel voor iedereen

Het Nederlands-Vlaams Bijbelgenootschap (NBG) brengt
de Bijbel dichtbij, al meer dan 200 jaar. In de Bijbel horen
wij Gods boodschap van liefde voor de wereld, die ons in
beweging brengt en onze weg verlicht. Daarom willen we dat
mensen in binnen- en buitenland toegang krijgen tot de Bijbel.

Voorwoord

Je hebt een boek in handen dat miljoenen mensen over
de hele wereld hoop en inspiratie heeft gegeven, en hen
dichter bij God heeft gebracht. Misschien heb je God net
leren kennen en kun je niet wachten om meer over Hem te
weten. Misschien noem je jezelf al langer christen, maar
blijf je de Bijbel een ingewikkeld boek vinden. Of je bent
gewoon benieuwd naar het verhaal van de Bijbel, omdat je
wilt onderzoeken of het jou iets te zeggen heeft. In al deze
gevallen is dit boek voor jou!

De Bijbel is het mooiste, maar niet het makkelijkste boek
van de wereld. Daarom bevat deze uitgave vooral teksten die
belangrijk zijn voor de basis van het christelijke geloof: de
verhalen over Jezus en zijn eerste volgelingen. We hebben
er uitleg aan toegevoegd om je te helpen ontdekken wat de
teksten toen betekenden en wat ze met jouw leven te maken
hebben.

We wensen je toe dat de *Bijbel voor beginners* je helpt om Jezus
beter te leren kennen, en om het grote verhaal van de Bijbel te
ontdekken en met steeds meer vertrouwen met je eigen leven
te verbinden!

Hoe zit de *Bijbel* voor *Beginners* in elkaar?

Aan het begin van dit boek staat algemene informatie over
de Bijbel. Wat voor soort boek is dit eigenlijk? Hoe kun je de
verschillende tekstsoorten die erin staan het beste lezen? En
waarom is de Bijbel betrouwbaar?

Daarna vind je een aantal teksten uit het Oude Testament.
Hierin lees je over het begin van de wereld en over Gods
bijzondere relatie met het volk van Israël. Die verhalen zijn
belangrijk om Jezus en heel het Nieuwe Testament goed te
begrijpen.

Aan het begin van elk boek uit het Oude Testament staat
een korte samenvatting van de inhoud en de betekenis van
dat boek. Er zijn ook boeken weggelaten. Bijvoorbeeld 1 en 2
Kronieken, waarin de geschiedenis van Israël nog een keer
op een iets andere manier verteld wordt. Ook zijn de meeste

teksten over wetten en profetenboeken weggelaten, omdat die tot de ingewikkeldste teksten van het Oude Testament horen. En omdat er vrij veel herhaling in zit.

Het Nieuwe Testament is wel helemaal opgenomen. Daarin staan de verhalen over Jezus en zijn eerste volgelingen. Die lees je in de evangeliën en in het boek Handelingen. Ook staan er brieven in die door leiders van de vroege kerk zijn geschreven. En tot slot de Openbaring van Johannes, een droom om de gelovigen te bemoedigen.

Door de *Bijbel voor beginners* lopen leesroutes in drie categorieën:

- 1) De basis van het christelijke geloof**
- 2) Je eerste stappen als volgeling van Jezus**
- 3) Meer verdieping**

Elke leesroute neemt je in een paar stappen mee langs Bijbelteksten over het thema van de route. Achter in deze Bijbel staat een overzicht van de leesroutes. Bij elke leesroute staat aangegeven waar je de eerste stap kunt vinden. Aan het eind van elke stap staat het Bijbelgedeelte genoemd waarbij je de volgende stap kunt vinden.

Soms staat er in de tekst uitleg over woorden en gebruiken die voor de lezers van toen vanzelfsprekend waren. Bijvoorbeeld over regels rond de Joodse godsdienst of verhalen waar de mensen mee opgegroeid waren. Meestal wordt daarbij ook verwezen naar een tekst uit het Oude Testament. Sommige daarvan vind je voor in dit boek. Andere kun je als je wilt opzoeken in een Bijbel waarin heel het Oude Testament staat of op debijbel.nl.

Ten slotte zijn er vier themapagina's over een aantal grote vragen waar je tijdens het lezen tegenaan kunt lopen. Bijvoorbeeld over het kwaad in de wereld. En over onderwerpen waarover de Bijbel heel anders lijkt te denken dan onze cultuur.

Hoe gebruik je dit boek?

De meeste boeken lees je van voor naar achter, maar bij de Bijbel is dat niet altijd de meest handige manier. We geven je een paar tips, maar uiteindelijk kies je zelf wat het beste bij jou past.

Vind je het leuk om je echt te verdiepen in één Bijbelboek? Dan is een evangelie een goede plek om te beginnen.

Bijvoorbeeld Het evangelie volgens Marcus. Dat is het oudste en kortste verhaal over Jezus. Of begin met Het evangelie volgens Johannes. Dat is een evangelie waarin met mooie beeldende taal wordt verteld over wie Jezus is en wat Hij betekent.

Hierna zou je de brief aan de Romeinen kunnen lezen. In de brief legt de apostel Paulus uit wat het christelijke geloof eigenlijk inhoudt. Een mooi vervolg is het boek Handelingen. Daarin lees je hoe het goede nieuws over Jezus zich steeds verder over de wereld verspreidt.

Lees je liever per onderwerp? Dan kun je de leesroutes volgen. Achter in dit boek vind je een overzicht van alle onderwerpen en stappen.

De teksten uit het Oude Testament die in de *Bijbel voor beginners* zijn opgenomen, kun je ook op verschillende manieren lezen. Je kunt ervoor kiezen om het Oude Testament er alleen bij te pakken als hier in het Nieuwe Testament naar verwezen wordt.

Maar de opgenomen verhalen uit Genesis tot en met Nehemia zijn ook de moeite waard om in hun geheel te lezen. Ze helpen je om de geschiedenis van het volk van Israël te begrijpen. Dat is het volk waar Jezus bij hoorde. De teksten van de profeten Jesaja en Jeremia laten iets zien van de hoop en verwachting van de mensen dat God een redder zou sturen. En dat Hij zichzelf op een nieuwe manier aan zijn volk zou verbinden. Christenen zien Jezus in die redder.

De Psalmen kun je beter niet achter elkaar door lezen. Maar als je wilt bidden, vind je hier woorden voor allerlei situaties en emoties die in een mensenleven langs kunnen komen.

Inhoud

Over de Bijbel

Waarom is de Bijbel de basis van het christelijke geloof?	8
Hoe zit de Bijbel in elkaar?	8
Wie heeft de Bijbel geschreven?	9
Waarom zijn er zoveel vertalingen?	10
Wat voor soort teksten bevat de Bijbel, en hoe kun je die het beste lezen?	11
Is de Bijbel waar?	14
Hoe geef ik Bijbel lezen een grotere plek in mijn leven?	16

Teksten uit het Oude Testament

Teksten uit Genesis	19
Teksten uit Exodus	63
Teksten uit Leviticus	90
Teksten uit Numeri	94
Teksten uit Deuteronomium	98
Teksten uit Jozua	103
Teksten uit Rechters	108
Teksten uit Ruth	110
Teksten uit 1 Samuel	115
Teksten uit 2 Samuel	125
Teksten uit 1 Koningen	127
Teksten uit 2 Koningen	138
Teksten uit Ezra	142
Teksten uit Nehemia	143
Teksten uit Psalmen	144
Teksten uit Spreuken	175
Teksten uit Prediker	177
Teksten uit Jesaja	178
Teksten uit Jeremia	202
Teksten uit Daniël	207
Teksten uit Hosea	212
Teksten uit Joël	213
Teksten uit Jona	216
Teksten uit Micha	219
Teksten uit Maleachi	223

Het Nieuwe Testament

Het evangelie volgens Matteüs	227
Het evangelie volgens Marcus	284
Het evangelie volgens Lucas	318
Het evangelie volgens Johannes	379
De handelingen van de apostelen	425
De brief aan de christenen in Rome	482

De eerste brief aan de christenen in Korinte	509
De tweede brief aan de christenen in Korinte	537
De brief aan de christenen in Galatië	554
De brief aan de christenen in Efeze	563
De brief aan de christenen in Filippi	573
De brief aan de christenen in Kolosse	580
De eerste brief aan de christenen in Tessalonica	586
De tweede brief aan de christenen in Tessalonica	591
De eerste brief aan Timoteüs	595
De tweede brief aan Timoteüs	603
De brief aan Titus	608
De brief aan Filemon	611
De brief aan de Hebreeën	613
De brief van Jakobus	633
De eerste brief van Petrus	642
De tweede brief van Petrus	651
De eerste brief van Johannes	656
De tweede brief van Johannes	664
De derde brief van Johannes	665
De brief van Judas	667
Openbaring van Johannes	670

Overzicht leesroutes	697
---------------------------------------	------------

Thema's

Als God goed is, waarom is er dan zoveel kwaad?	698
De Bijbel en onze cultuur	700
De Bijbel schrijft vaak over geweld. Hoe zit dat als God liefde is?	702
Hoe word ik christen?	704

Waar kan ik lezen over ...?	706
--	------------

Over de Bijbel

Waarom is de Bijbel de basis van het christelijke geloof?

Christenen zijn heel verschillend. Sommige christenen wonen in kloosters, andere komen bij elkaar in een megakerk. In sommige landen staan grote kerken die prachtig versierd zijn, in andere landen is het christelijke geloof verboden en moeten kerken zo onopvallend mogelijk blijven. Er zijn door alle tijden heen en op alle plaatsen van de wereld verschillende christelijke gebruiken en manieren van geloven te vinden. Maar alle christenen hebben één ding gemeenschappelijk: de Bijbel.

Natuurlijk kun je God ook op andere manieren ervaren. Bijvoorbeeld in de natuur, in een liefdevol gebaar of in muziek. Maar het unieke verhaal over God en mensen, en ook over God en

de hele schepping, lees je alleen in de Bijbel. De schrijvers geven antwoorden op de grote vragen van het leven: Waar komen we vandaan? Waarom is er kwaad in de wereld? Heeft het leven zin? Hoe moet ik leven? In de Bijbel lees je dat God een goede wereld heeft gemaakt. Maar de mens vertrouwde niet op God, en dat maakte de relatie tussen God en mensen kapot. God stuurde Jezus, zijn Zoon. Jezus heeft als mens bij de mensen gewoond. En Hij maakte het op een bijzondere manier weer goed tussen God en de mensen. Hij overwon de dood door zelf te sterven, maar ook weer uit de dood op te staan. In de Bijbel lees je wat dat betekent. En je maakt ook kennis met de persoon Jezus, God zelf dus. Hij nodigt je uit om Hem te volgen.

Hoe zit de Bijbel in elkaar?

Het woord 'Bijbel' komt van het Griekse woord *biblia*. Dat betekent: boeken. In totaal staan er in een protestantse Bijbel 66 boeken. In andere christelijke tradities (zoals de rooms-katholieke en de oosters-orthodoxe) zijn het er zelfs nog meer. De Bijbel is dus eigenlijk een hele bibliotheek. Die bibliotheek kun je verdelen in twee grote delen: die worden het Oude en het Nieuwe Testament genoemd. Sommige mensen zeggen ook 'Eerste' en 'Tweede Testament'.

In de Bijbel staan heel veel verschillende soorten boeken. Het

Oude Testament begint met verhalen over het begin van de wereld en het ontstaan van het volk Israël. Daar horen ook boeken bij waarin regels staan voor het leven in het land dat God aan Israël beloofd heeft. Er zijn ook boeken met wijze woorden of gedichten. En ten slotte zijn er de profetenboeken. Profeten zijn mensen die een speciale boodschap van God door moesten geven aan de mensen. Zij moesten de mensen bijvoorbeeld waarschuwen of bemoedigen.

Het Nieuwe Testament begint met de vier evangeliën. Dat zijn vier boeken

over het leven, het sterven en de opstanding van Jezus. Daarna lees je in Handelingen over de leerlingen van Jezus die op allerlei plekken het goede nieuws over Hem vertellen. De meeste boeken van het Nieuwe Testament hebben de vorm van een brief: Paulus en andere leiders van de vroege kerk schreven die brieven om de nieuwe gemeenten te helpen bij het leven als volgeling van Jezus. Ook hielpen ze bij vragen die de mensen in nieuwe gemeenten hadden. Het laatste boek van het Nieuwe Testament is de Openbaring van Johannes.

Genesis is het eerste boek van de Bijbel. Daar lees je hoe God de wereld en de mensen maakt. En ook hoe het al snel misgaat omdat het eerste mensenpaar tegen God in opstand komt. In Openbaring lees je over een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Daar zal God bij de mensen wonen en daar zal helemaal geen kwaad meer zijn.

Wie heeft de Bijbel geschreven?

Van veel Bijbelboeken weten we niet precies wie ze geschreven heeft. Bij de meeste boeken van het Oude Testament wordt geen schrijver genoemd. Vaak was er niet één schrijver, maar hebben verschillende mensen bijgedragen aan een boek. Bij sommige boeken wordt er wel een naam van een schrijver genoemd, bijvoorbeeld bij de profetenboeken. Boven veel psalmen staat 'een psalm van David', en de eerste vijf boeken van de Bijbel worden ook wel 'de boeken van Mozes' genoemd. Maar ook dan is het niet zeker of die persoon de tekst echt (helemaal) zelf geschreven heeft.

In het Nieuwe Testament wordt bijna overal een schrijver genoemd. Maar

De boeken van de Bijbel zijn dus heel verschillend. Je hebt boeken waarin geschiedenis wordt verteld, maar ook boeken met gedichten, wetten en regels, brieven, namenlijsten of profetieën. Toch is het niet zomaar een losse verzameling. Al die verschillende teksten vertellen samen het verhaal over God die de wereld heeft gemaakt en er voor altijd voor blijft zorgen. De verhalen beginnen met de eerste mensen, Adam en Eva, die tegen God in opstand kwamen. Daarna lezen we van Gods keuze om vanuit één echtpaar, Abraham en Sara, een volk te laten groeien. God verbindt zich op een speciale manier aan dat volk. De verhalen vertellen wat dat volk, Israël, meemaakt. En ten slotte gaat het ook over Jezus van Nazaret. Jezus was een man uit dat volk, maar is tegelijkertijd de redder van alle mensen overal ter wereld.

ook daarvan weten we niet altijd zeker of dat echt de schrijver is geweest. Boven evangeliën werden bijvoorbeeld pas later de namen van bekende apostelen als Matteüs en Johannes geschreven. En in sommige brieven staat dat ze van Paulus zijn, maar veel Bijbelwetenschappers denken nu dat ze door leerlingen van Paulus geschreven zijn.

De vraag is of dat erg is. In de oudheid werd anders aangekeken tegen auteursrecht dan nu. Leerlingen van beroemde filosofen of religieuze leiders zetten regelmatig de naam van hun leraar boven hun eigen teksten. Dat deden ze uit respect, en om te laten zien dat hun ideeën helemaal in lijn

waren met die van hun leermeester. En redacteurs die losse teksten in grotere verzamelingen bijeenbrachten, zetten weleens een naam boven een boek of onderdeel dat ze goed vonden passen bij de inhoud. Er staat bijvoorbeeld '1 en 2 Samuel', maar Samuel heeft die boeken zelf niet geschreven.

Wat we wel zeker weten, is dat de Bijbel door mensen geschreven is die allemaal iets speciaals met God hadden meegemaakt. Soms kunnen we

daarbij aan concrete mensen denken, zoals Paulus of Jesaja. In veel andere gevallen weten we alleen in welke situatie een tekst waarschijnlijk is ontstaan. Bijvoorbeeld aan het hof van de koning of rond de tempel. Maar dat past eigenlijk ook goed bij de Bijbel: een boek waarin God zich aan mensen bekendmaakt, wie ze ook zijn en waar en wanneer ze ook leven. De schrijvers wilden hun ervaring delen met de lezers – dat vonden ze belangrijker dan dat hun eigen naam bekend werd.

Waarom zijn er zoveel vertalingen?

De Bijbel moet vertaald worden, omdat die oorspronkelijk geschreven is in talen die voor de meeste mensen onbekend zijn. Het Oude Testament is geschreven in het Hebreeuws en Aramees. Het Nieuwe Testament is geschreven in het Grieks. Deze 'brontalen' zijn talen die niet meer op die manier gesproken worden. Maar als je op het internet naar een Bijbel zoekt of in een christelijke boekwinkel om je heen kijkt, kun je de indruk krijgen dat er heel vaak een nieuwe Bijbelvertaling uitkomt. Statenvertaling, NBG 1951, Groot Nieuws Bijbel, NBV, Naardense Bijbel, Herziene Statenvertaling, Bijbel in Gewone Taal, NBV21 ... Waarom zijn het er zoveel? En wat is het verschil tussen de vertalingen?

De belangrijkste reden dat er verschillende vertalingen zijn, is dat onze taal verandert en dat we steeds meer weten over de taal en tijd van de Bijbel. Oudere vertalingen zoals de Statenvertaling en zelfs de NBG 1951, die nog geen honderd jaar oud is, staan erg ver af van de taal die we nu spreken en schrijven. De plechtige klank lijkt misschien goed te passen bij een heilig boek, maar de schrijvers

van de Bijbel gebruikten taal die in hun tijd gangbaar en begrijpelijk was. Om een Bijbel te kunnen lezen die ook voor ons begrijpelijk is, moet er dus om de zoveel tijd een nieuwe vertaling komen die weer aansluit bij de taal van een nieuwe generatie.

Een andere reden dat er verschillende Bijbelvertalingen zijn, is dat er meerdere manieren zijn om de Bijbel te vertalen. Vertalers kunnen verschillende methoden gebruiken om de Bijbel te vertalen. Bij bijna elke vertaling wordt eerst nagedacht over het doel van de vertaling en welke vertaalregels daarbij passen. Je moet besluiten of je heel dicht bij de structuur van de brontaal wilt blijven, of dat je juist natuurlijk Nederlands wilt gebruiken. Of je moet nadenken wat je doet met de beeldende taal in de Bijbel. Die is mooi, maar soms ook moeilijker te begrijpen. Wat kun je dan beter zeggen: 'God is mijn rots', of 'Ik vertrouw op God'? Een andere vraag kan zijn hoe je over vrouwen spreekt in de Bijbel. Ze worden soms wel bedoeld, maar niet genoemd. Als Paulus bijvoorbeeld zijn brief begint met 'broeders', dan horen ook de 'zusters'

erbij. Je moet er dan over nadenken of je dat in je vertaling wilt laten zien.

Deze beslissingen kunnen ook te maken hebben met de kerkelijke traditie waarin een vertaling gebruikt zal worden. Bij katholieken is er behoefte aan een vertaling die geschikt is voor de katholieke liturgie. Veel

rooms-katholieke kerken gebruiken daarom de Willibrordvertaling. In protestants-reformatorische kerken is er behoefte aan een vertaling die de structuur van de brontalen volgt. Dat is bijvoorbeeld de Statenvertaling. Een makkelijkere versie daarvan is de Herziene Statenvertaling.

Wat voor soorten teksten bevat de Bijbel, en hoe kun je die het beste lezen?

1. Lees een tekst altijd in zijn context

Soms lees je een Bijbelvers – in de Bijbel of op sociale media – en weet je gelijk: dit is voor mij bedoeld. Je hebt het gevoel dat God door dat ene vers direct tot jou spreekt. Schitterend!

Maar Bijbelteksten staan niet los van elkaar. Om een idee te krijgen van de diepere Bijbelse boodschap, is het belangrijk om te weten dat de teksten bij een groter geheel horen. Dat noemen we de context. De Bijbel is geen verzameling van losse spreken met een nummertje. De woorden zijn onderdeel van een groter geheel. Ze staan bijvoorbeeld in een Bijbelboek, een hoofdstuk, een verhaal of een betoog. Maar ook de tijd waarin de teksten zijn geschreven is van belang. En de plaats en de cultuur waarin ze zijn ontstaan. De bedoeling van de woorden wordt pas echt duidelijk als je op de context let.

Neem bijvoorbeeld deze tekst uit Galaten 5:13: 'Vrienden, God wil dat jullie als vrije mensen leven.' Als we deze woorden losmaken van de rest van de tekst en opvatten als een algemeen geldende uitspraak, dan betekent die zin iets anders dan wat Paulus bedoelt. Hij bedoelt dat mensen die christen zijn geworden, zich niet druk

moeten maken over godsdienstige verplichtingen. Maar vrijheid is voor Paulus ook weer niet hetzelfde als lekker doen waar je zelf zin in hebt. Hij zegt: 'Laat je leiden door de heilige Geest. Geef niet toe aan je eigen slechte verlangens' (Galaten 5:16).

Een ander voorbeeld is Efeziërs 5:24. Paulus richt zich daar tot de vrouwen in de christelijke gemeente. Hij schrijft hun voor: 'Een vrouw [moet] in alles gehoorzaam zijn aan haar man.' Het klinkt alsof Paulus zegt dat vrouwen ondergeschikt zijn aan hun echtgenoot en altijd moeten doen wat zij zeggen. Maar zo bedoelt Paulus het niet. In Efeziërs 5 gaat het er juist om dat mannen en vrouwen in de gemeente uit eerbied voor Christus respect voor elkaar hebben (Efeziërs 5:21). In vers 22 en 23 van hoofdstuk 5 wordt uitgelegd hoe je als vrouw respect kunt hebben voor elkaar. In vers 25 tot en met 27 staat de uitleg voor de man.

2. Let op de historische en culturele achtergrond

Tegenwoordig kun je de Bijbel niet alleen als boek lezen, maar ook op je telefoon. Je kunt dan snel vergeten dat de teksten in een totaal andere tijd, plaats en cultuur geschreven zijn. Bij

sommige teksten merk je dat al snel. Bijvoorbeeld bij het verhaal van Sarai die haar man Abram met haar slavin Hagar laat slapen. ‘Misschien kan zij dan een kind voor mij krijgen,’ zegt Sarai (Genesis 16:1-3). Tegenwoordig kijken we anders naar het huwelijk en naar slavernij, en zouden we zoiets om allerlei redenen ‘fout’ vinden. Maar volgens het oud-oosterse recht kon een onvruchtbare vrouw een kind van haar slavin als haar eigen kind beschouwen. Haar man kon in een contract laten vastleggen dat dat kind een erfenis zou krijgen.

Bij andere teksten heb je nog meer kennis van de geschiedenis en de cultuur nodig om te begrijpen dat er iets speciaals gebeurt. Bijvoorbeeld in Johannes 4:27. De leerlingen van Jezus verbazen zich erover dat hun meester met een vrouw in gesprek is. Hun verbazing vinden wij dan weer raar. Waarom zou Jezus niet met een vrouw praten? Maar in de tijd van Jezus was het voor Joodse leraren zoals Jezus heel ongebruikelijk om in het openbaar met een vrouw te praten. Zelfs als het hun eigen vrouw was.

Als je de Bijbel goed wilt begrijpen, moet je je dus verdiepen in de cultuur van toen. De Bijbel is over een lange periode ontstaan, en op veel verschillende plekken. Alles begrijpen is dus best een uitdaging. Tussen Mozes en Paulus zit ongeveer evenveel tijd als tussen het begin van de middeleeuwen en de 21^e eeuw! In deze Bijbel vind je bij elk Bijbelboek een inleiding en korte eyeopeners die iets uitleggen wat nodig is om de tekst goed te begrijpen. Ook de uitleg bij de leesroutes en sommige themapagina's kunnen helpen om de geschiedenis en de cultuur van de Bijbel te begrijpen. Wil je nog meer achtergrondinformatie? Kijk dan

eens op debijbel.nl of in een Bijbelse encyclopedie.

3. Let op het literaire genre

Stel: je vindt drie dingen in je brievenbus. Een reclamefolder waarop in koeienletters staat dat je een miljoen euro gewonnen hebt. Een envelop waarop het adres met de hand geschreven is. En een envelop met een venster. Je voelt al aan dat dit drie heel verschillende soorten brieven zijn. Het type brief bepaalt wat je ermee moet doen. De reclamefolder kan in de prullenbak. De handgeschreven envelop is waarschijnlijk een verlate verjaardagskaart. En de vensterenvelop is een rekening of een vraag om te doneren.

De Bijbel bestaat ook uit verschillende soorten teksten. Die zijn vaak moeilijker te herkennen dan een reclamefolder of een verjaardagskaart. Daarom moet je beter opletten om te begrijpen hoe je een Bijbeltekst moet lezen. Aan de vormgeving in een Bijbeluitgave is meestal alleen het onderscheid tussen proza (verhalende teksten) en poëzie (gedichten) te zien. Maar binnen ‘proza’ heb je nog steeds veel verschillende teksten. Er zijn verhalen, maar ook bijvoorbeeld wetten en brieven. Bovendien komen in de Bijbel tekstsoorten voor die tegenwoordig niet meer gebruikelijk zijn. Zoals evangeliën, profetieën en apocalyptische teksten. Daar moet je mee leren omgaan. De uitleg en vragen hierna kunnen je helpen bij het lezen van de verschillende tekstsoorten. Zo kun je sneller zien waar een Bijbeltekst echt om gaat.

Tekstsoort: wetten

Wetten vind je vooral in de boeken Exodus, Leviticus, Numeri en Deuteronomium. In de wetten staan regels die vertellen hoe de Israëlieten

als Gods heilige volk moeten leven. Ze vertellen bijvoorbeeld hoe de Israëlieten met elkaar moeten omgaan. Maar er zijn ook regels over het werk in de tempel, religieuze feesten, voedsel en reinheid.

Vragen die je aan jezelf kunt stellen bij het lezen van wetten:

1. Hoe worden Gods trouw aan zijn afspraken en zijn liefde voor de mens duidelijk in deze wet of dit voorschrift?
2. Wat wilde God zijn volk leren door deze voorschriften?
3. Wat is de bedoeling achter de wet? Kunnen we daar iets van leren?

Tekstsoort: historische verhalen

Historische verhalen vind je vooral in de boeken Genesis tot en met Ester. Dit zijn geen geschiedenisboeken zoals wij die kennen. Het gaat niet om allemaal feitjes. De verhalen vertellen dat God op weg gaat met Israël, en dat Hij de geschiedenis van de hele wereld leidt.

Vragen die je aan jezelf kunt stellen bij het lezen van historische verhalen:

1. Wat doen de mensen in het verhaal?
2. Hoe reageert God daarop?
3. Soms zet God de eerste stap. Kun je ontdekken hoe Hij dat precies doet? Wat is de reactie van de mensen?

Tekstsoort: profetie

In de boeken Jesaja, Jeremia en Ezechiël vind je de woorden van profeten die in Israël spraken. En ook in de Bijbelboeken Hosea tot en met Maleachi vind je woorden van profeten. Deze profeten worden de ‘kleine profeten’ genoemd, omdat deze

twalf Bijbelboeken niet zo lang zijn. Vaak gaat het in de boodschap van een profeet om twee dingen. Als eerste: waarschuwingen dat God zal ingrijpen als de mensen hun verkeerde gedrag niet veranderen. En als tweede: beloftes dat God een einde zal maken aan de ellende waar het volk op dat moment mee te maken heeft. Een speciale vorm van profetie zijn apocalyptische teksten. Dat zijn visioenen met indrukwekkende beelden van het moment waarop God een einde maakt aan al het kwaad in deze wereld.

Vragen die je aan jezelf kunt stellen bij het lezen van een profetie:

1. Gebruikt de schrijver vergelijkingen of beeldende taal? Wat roepen die beelden bij je op?
2. Een profeet wil dat mensen hun gedrag veranderen. Wat moet er veranderen in het gedrag van de mensen?

Tekstsoort: gedicht

Gedichten vind je vooral in het boek Psalmen. Veel psalmen waren bedoeld voor de tempeldienst, maar vaak gaan ze ook over een heel persoonlijke ervaring.

Vragen die je aan jezelf kunt stellen bij het lezen van een gedicht:

1. In gedichten staat vaak beeldende taal. Welke beelden of vergelijkingen bevat de tekst? Wat willen de beelden uitdrukken?
2. In Hebreeuwse gedichten komt een gedachte vaak meerdere malen voor. Soms worden er dan net iets andere woorden gebruikt. Soms staat er juist een tegenstelling in. Waar vind je dit soort herhalingen of tegenstellingen in de tekst? Meestal

ontdek je hierdoor welk punt de dichter extra wil benadrukken.

Tekstsoort: gelijkenissen

Een gelijkenis is een kort voorbeeldverhaal. Jezus gaf vaak onderwijs door voorbeeldverhalen te vertellen. Jezus vertelde dan iets uit het dagelijks leven om iets moeilijks uit te leggen, zoals hoe Gods nieuwe wereld zal zijn.

Vragen die je aan jezelf kunt stellen bij het lezen van een gelijkenis:

1. Waarom wordt het voorbeeldverhaal verteld? Geeft het bijvoorbeeld antwoord op een vraag, of legt het iets uit dat eerder gezegd is?
2. Niet alle onderdelen in een voorbeeldverhaal hebben een betekenis. Waar gaat de gelijkenis over? Wat is de kern van het verhaal?

Is de Bijbel waar?

De belangrijkste vraag die je misschien wel hebt bij de Bijbel, is of hij waar is. Daar hangt tenslotte nogal wat van af!

Voordat je antwoord kunt geven op die vraag, moeten we een andere vraag stellen: wat bedoelen we eigenlijk met 'waar'? Is dat hetzelfde als 'waargebeurd'? Of 'te bewijzen', zoals een wiskundige formule? De Bijbel is een ingewikkeld boek, waarin historische verhalen naast wetten en gedichten staan. Vaak wordt één gebeurtenis vanuit verschillende kanten beschreven. Daarom kom je met een woord als 'waargebeurd' niet ver. Maar waarmee dan wel?

Tekstsoort: brieven

Na de dood en opstanding van Jezus ontstonden er al snel op allerlei plekken in het Romeinse Rijk gemeenschappen met volgelingen van Jezus. Paulus en andere apostelen reisden rond om de boodschap over Jezus te verspreiden. Door brieven te schrijven, bleven ze in contact met de gemeenten. Vaak gaat een brief over twee onderwerpen. Het eerste onderwerp is: wat betekenen de dood en opstanding van Jezus? Het tweede onderwerp is: wat voor gevolgen hebben de dood en opstanding van Jezus voor het leven als christen?

Vragen die je aan jezelf kunt stellen bij het lezen van een brief:

1. Over welke onderwerpen gaat de brief? Wil de schrijver iemand overtuigen, waarschuwen, troosten of iets leren? Of heeft hij een andere bedoeling?
2. Wat is de kern van de brief? Welke kernwoorden passen daarbij?

Veel gebeurtenissen waarover je in de Bijbel leest, worden bevestigd door archeologische vondsten, inscripties en andere teksten uit die tijd. Bijvoorbeeld het feit dat het volk van Israël heeft bestaan. Of dat Jeruzalem de hoofdstad van het zuidelijke deel van dit volk was. Dat Jezus rond het jaar 30 in Jeruzalem door de Romeinen is gekruisigd. En dat uit zijn volgelingen in korte tijd een beweging groeide die de wereld heeft veranderd. Bijna niemand twijfelt aan deze feiten. De Bijbel is dus echt iets anders dan een sprookjesboek! Maar als we kijken naar de manier waarop die feiten in de Bijbel worden beschreven, wordt het ingewikkelder. Want in

de Bijbel lees je bijna nooit 'zomaar' een feit. Een gebeurtenis wordt altijd beschreven als onderdeel van het verhaal over God en mensen. Het zijn verhalen met een bedoeling, of wat moeilijker gezegd: 'profetische geschiedschrijving'. In het Oude Testament, het eerste deel van de Bijbel, zien de schrijvers bepaalde gebeurtenissen bijvoorbeeld als straf of juist beloning van God. Ook in het Nieuwe Testament vind je dat soort commentaar, dat je in hedendaagse geschiedenisboeken niet zo snel tegenkomt. Een voorbeeld staat in Matteüs 2:16-18. Matteüs vertelt daar dat koning Herodes alle jongetjes in Betlehem laat doden omdat hij bang is voor de pasgeboren koning van de Joden. Of dat precies op die manier gebeurd is, weten we niet. Het zou in ieder geval goed passen bij wat we weten over het karakter van Herodes. Maar vervolgens schrijft Matteüs: 'Toen gebeurde er wat al door de profeet Jeremia gezegd was: «In Rama wordt gehuild en geschreeuwd. Rachel huilt om haar kinderen. Ze wil niet dat iemand haar komt troosten, want haar kinderen zijn er niet meer.»' Vanuit menselijk oogpunt kun je deze gebeurtenis gewoon als machtspolitiek uitleggen. Maar Matteüs ziet dit als vervulling van een oude profetie. En zo zijn er nog talloze andere voorbeelden waarbij een schrijver een 'gewone' gebeurtenis uitlegt als onderdeel van Gods verhaal.

Daarnaast vind je in de Bijbel verhalen over gebeurtenissen die eigenlijk niet uit te leggen zijn. Het grootste voorbeeld is de opstanding van Jezus. Je kunt allerlei rationele verklaringen bedenken voor het lege graf, bijvoorbeeld dat zijn lichaam gestolen is. Of je kunt getuigenverklaringen en andere bronnen gebruiken om juist te bewijzen dat Jezus na zijn dood echt weer onder de mensen rondliep. Maar

dan zou je het centrale punt van de opstanding missen. Wat hier gebeurt, is volgens de schrijvers van het Nieuwe Testament geen medisch wonder, maar een diepgaande verandering in de werkelijkheid. Jezus heeft er niet een aantal levensjaren bij gekregen, zoals de mensen die Hij zelf uit de dood heeft opgewekt (Marcus 5:21-43; Lucas 7:11-17; Johannes 11:1-44). Hij heeft de dood overwonnen. Of dat 'waar' is, hangt niet af van geschiedschrijving of wetenschappelijke berekeningen, maar van hoe je naar de werkelijkheid kijkt. Ook naar dat deel van de werkelijkheid dat je niet kunt zien of aanraken.

Als we over de Bijbel praten, is 'betrouwbaar' daarom een behulpzamer woord dan 'waar'. Het heeft tenslotte alles te maken met vertrouwen. De schrijver van de Hebreeënbrief zegt het zo: 'Als we geloven, worden we gered. Dan wordt onze hoop werkelijkheid. En door ons geloof weten we zeker dat Gods hemelse wereld bestaat. Ook al kunnen we die nog niet zien' (Hebreeën 11:1). Vertrouw je erop dat de schrijvers van de Bijbel niet alleen zo goed mogelijk hebben weergegeven wat zich in de zichtbare wereld heeft afgespeeld, maar dat ze je ook inzichten geven in wat niet met het oog of het verstand te zien is? Met andere woorden: vertrouw je erop dat ze niet gewoon hun eigen ideeën opschreven, maar dat God aan hen heeft laten zien wie Hij is en hoe Hij bij de wereld betrokken is? Durf je je leven hierop te bouwen?

Miljoenen mensen hebben in de loop van de eeuwen ervaren dat je leven verandert als je je aan de God van de Bijbel toevertrouwt. Ze hebben ervaren dat de Bijbel 'waar' is op een manier die boven onze alledaagse definitie uit gaat. Aan jou de uitnodiging om dat avontuur ook aan te gaan.

Hoe geef ik Bijbellezen een grotere plek in mijn leven?

Vind je het lastig om Bijbellezen vol te houden? Je bent zeker niet de enige. In een tijd waarin altijd wel iets om onze aandacht vraagt, is het een hele kunst om een moment apart te zetten voor iets dat kan (gaan) voelen als een verplichting, als geestelijk 'huiswerk'.

Daarom is het goed om te beginnen bij je motivatie. Waarom wil je de Bijbel een plek geven in je leven? Wat verwacht je ervan? Komt de motivatie echt uit jezelf, of is het druk vanuit je omgeving? Dat laatste is natuurlijk niet verkeerd, maar het helpt wel om er echt bij stil te staan waarom JIJ de Bijbel wilt lezen. Net als bij huiswerk, sport en gezond eten is de kans dat je het volhoudt veel groter als je het doel voor ogen houdt. Je wilt betere cijfers, een gezond lichaam, en, in het geval van de Bijbel, een leven met God.

Als je dat helder hebt, wordt het tijd om echt te beginnen! Stel ook hiervoor een paar vragen aan jezelf:

- Hoe vaak wil je in de Bijbel lezen, en hoeveel tijd mag dat per keer kosten?
- Wat is een handig moment?
’s Morgens voor het ontbijt,
’s avonds in bed, in de trein
(eventueel met de Luisterbijbel),
of ...?
- Welk rooster wil je volgen?

- Wil je een meer meditatief moment, bijvoorbeeld met lectio divina (zoek maar eens op op internet)? Of meer een studiemoment, met behulp van een Bijbelstudie?

Daarna zorg je dat de drempel om te beginnen zo laag mogelijk wordt. Leg alles wat je nodig hebt klaar op de plek waar je wilt lezen. (Je Bijbel, eventueel een leesrooster of een Bijbels dagboek, een schrift met pen en stiften als je aantekeningen wilt maken of iets wilt markeren in je Bijbel.) Probeer vervolgens om jouw Bijbelmoment in ieder geval drie weken vol te houden – dat helpt om er een gewoonte van te maken. Een andere tip is om Bijbellezen te koppelen aan iets dat toch al bij je routine hoort. Je hoeft er dan minder over na te denken of het wel in je schema past. Bijvoorbeeld tijdens je ontbijt.

Bedenk iets om te markeren dat je begint – bijvoorbeeld een kaars aansteken – en bid dat Gods Geest je bij het lezen wil helpen. En zorg dat je niet gestoord wordt!

En ten slotte: je mag best een beetje streng zijn voor jezelf, maar overdrijf het niet. Bijbellezen is geen huiswerk, maar in de eerste plaats een ontmoeting.

Teksten uit het Oude Testament

Genesis

Het boek Genesis is het boek van het begin: het begin van de wereld, het begin van de mensheid, en het begin van het volk Israël. Het geeft met verhalen uitleg over het begin van de wereld en de maatschappij zoals de mensen die toen kenden.

GENESIS 1–4

De schepping

Het begin

1 ¹In het begin maakte God de hemel en de aarde.

²De aarde was leeg en verlaten. Overal was water, en alles was donker. En er waaide een hevige wind over het water.

De eerste dag

³Toen zei God: 'Er moet licht komen.' En er kwam licht. ⁴God zag hoe mooi het licht was. Hij scheidde het licht en het donker. ⁵Het licht noemde hij 'dag' en het donker noemde hij 'nacht'.

Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de eerste dag.

De tweede dag

⁶God zei: 'Er moet in het midden van het water een koepel komen om het water te verdelen.'⁷En zo gebeurde het. God maakte de koepel. Zo verdeelde hij het water in tweeën: water boven de koepel en water onder de koepel. ⁸Die koepel noemde God 'hemel'.

Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de tweede dag.

De derde dag

⁹God zei: 'Het water onder de hemel moet naar één plaats stromen. Dan komt er droge grond tevoorschijn.'¹⁰En zo gebeurde het. ¹⁰God noemde de droge grond 'land', en het water

1. Schepping

GENESIS 1:1-5

'In het begin maakte God de hemel en de aarde'; dat is waar het verhaal van de Bijbel mee begint. De schrijver zegt dat God er vanaf het allereerste begin is geweest, voordat er iets anders ontstond. In Genesis 1 is het toneel klaar om de geschiedenis te laten beginnen. God brengt orde in de chaos en scheidt het donker van het licht. Zo maakt Hij een omgeving waarin oneindig veel verschillende dieren kunnen leven. En Hij maakt ook de mens.

Andere scheppingsverhalen uit het Nabije Oosten vertellen over goden die oorlog voerden tegen de machten van de chaos. Goden die mensen maakten omdat ze dienaren nodig hadden. Maar de God van de Bijbel hoeft zijn macht niet te bewijzen. Hij kan maken door te spreken. En Hij maakt mensen die op Hem lijken, en zij worden zijn vertegenwoordigers op aarde. Het is hun taak om de uitgangspunten van Gods schepping te verspreiden en vast te houden: orde, blijdschap over het leven op aarde en een ritme van werk en rust voor alle gemaakte wezens. Dit is de God die we in de Bijbel verder leren kennen: de God die alles heeft gemaakt.

► Wat ontdek jij in Genesis 1 nog meer over wie God is?

DE VOLGENDE STAP VIND JE BIJ EXODUS 3:1-15 (P. 66)

noemde hij 'zee'. En God zag hoe mooi het was.

¹¹God zei: 'Er moet van alles groeien op het land. Planten met zaad en bomen met vruchten.' En zo gebeurde het. ¹²Op het land kwamen allerlei planten met zaad en allerlei bomen met vruchten. En God zag hoe mooi het was.

¹³Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de derde dag.

De vierde dag

¹⁴God zei: 'Er moeten lichten aan de hemel komen om verschil te maken tussen de dag en de nacht. Die lichten moeten laten zien welk seizoen het is, en welke dag en welk jaar. ¹⁵En ze moeten licht geven op aarde.' En zo gebeurde het. ¹⁶God maakte de twee grote lichten. De zon om overdag te schijnen, en de maan om 's nachts te schijnen. God maakte ook de sterren. ¹⁷Hij zette de zon en de maan aan de hemel om licht te geven op de aarde. ¹⁸En om het verschil aan te geven tussen dag en nacht, en tussen licht en donker. God zag hoe mooi het was.

¹⁹Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vierde dag.

De vijfde dag

²⁰God zei: 'Het water moet vol leven zijn, vol met allerlei dieren. En boven de aarde, in de lucht, moeten vogels vliegen.' ²¹God maakte de grote zeedieren en alle kleine waterdieren. Het water was vol dieren. Hij maakte ook alle soorten vogels. En God zag hoe mooi het was.

²²God zegende de dieren. Hij zei: 'Jullie moeten jongen krijgen. Overal in de zee moeten dieren komen, en overal op aarde vogels.'

²³Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de vijfde dag.

De zesde dag

²⁴God zei: 'Ook op het land moeten allerlei dieren komen: wilde en tamme dieren, en heel kleine dieren.' En zo gebeurde het. ²⁵God maakte de dieren, alle wilde en tamme dieren en alle kleine dieren. En God zag hoe mooi het was.

²⁶God zei: 'Nu wil ik mensen maken. Ze moeten op mij lijken. Ze zullen de baas zijn over de vissen in de zee en de

vogels in de lucht. En ook over het vee, over alle kleine dieren en over de hele aarde.' ²⁷Toen maakte God de mensen. Hij maakte ze zo dat ze op hem leken. Hij maakte ze als man en als vrouw.

²⁸God zegende de mensen. Hij zei: 'Jullie moeten kinderen krijgen. Zorg ervoor dat er overal op aarde mensen komen. Jullie moeten de baas zijn over de aarde. En ook over de vissen in de zee, over de vogels in de lucht en over alle dieren op het land.'

²⁹God zei ook: 'Alle planten en bomen op aarde zijn voor jullie. Jullie mogen de zaden en de vruchten eten. ³⁰De bladeren en het gras zijn voor de dieren.' En zo gebeurde het.

³¹God keek naar alles wat hij gemaakt had en zag dat het heel mooi was.

Toen werd het avond en het werd ochtend. Dat was de zesde dag.

God rust op de zevende dag

2 ¹Zo werden de hemel en de aarde gemaakt, en alle prachtige dingen die daarbij horen.

²Op de zevende dag was God klaar met zijn werk. Toen rustte hij uit. ³God zegende de zevende dag. Hij maakte van

die dag een bijzondere dag. Want op die dag was hij klaar met de schepping en rustte hij uit van al zijn werk.

⁴Dat is het verhaal van de schepping van de hemel en de aarde. Zo zijn de hemel en de aarde ontstaan.

De mensen in de tuin van Eden Een ander verhaal over de schepping

Op een dag maakte God, de Heer, de hemel en de aarde. ⁵⁻⁶Er groeide toen nog niets op de aarde. Er waren nog geen planten, want God had het nog niet laten regenen. Maar er kwam wel water uit de aarde omhoog. Zo werd het land vochtig.

Er waren ook nog geen mensen die op het land konden werken. ⁷Toen maakte God, de Heer, de mens. Hij maakte hem van aarde. Hij blies adem in zijn neus, en toen ging de mens leven.

De tuin van Eden

⁸God, de Heer, maakte in het oosten, in het land Eden, een tuin. Hij bracht de mens die hij gemaakt had, naar die tuin. ⁹Hij liet er allerlei bomen groeien.

1. De baas zijn over de schepping

GENESIS 1:26-30

De schepping, wat is dat eigenlijk? Het is een woord dat we tegenwoordig niet zo vaak meer gebruiken. Toch is het wel een belangrijk woord. De schepping is namelijk alles wat je om je heen ziet. Bloemen, bomen, dieren, mensen, zon en maan. Het hoort allemaal bij de schepping. Alles is door God gemaakt.

In Genesis 1 lees je hoe God met maar een paar woorden de mooiste dingen maakt. Als laatste maakt God de mens. Die krijgt van God de taak om goed voor zijn schepping te zorgen: 'God, de Heer, had de mens dus naar de tuin van Eden gebracht. De mens moest voor de tuin zorgen en erop passen' (Genesis 2:15). Dat is een hele verantwoordelijkheid. Want de schepping is heel groot en mensen zijn maar beperkt.

Als je om je heen kijkt, zakt de moed je soms misschien wel in de schoenen. De problemen met het klimaat worden steeds groter. En de lijst met bedreigde diersoorten wordt steeds langer. Toch mogen we ons best doen om zo goed mogelijk met de schepping om te gaan. Dat is namelijk hoe God het heeft bedoeld. Hij wilde dat wij 'de baas' zouden zijn over de schepping. Daar klinkt een zekere macht in door. Maar ook liefde, zorg en aandacht.

- Wat betekent het voor jou dat God alles zelf heeft gemaakt?
- Wat kun jij doen om goed voor de schepping te zorgen?

DE VOLGENDE STAP VIND JE BIJ MATTEÛS 6:26-30 (P. 238)

1. Schepper

GENESIS 2:7

Misschien denk je bij de schepping vooral aan God de Vader. Hij maakte hemel en aarde. Toch is de heilige Geest bij de schepping al aanwezig en aan het werk. Al in Genesis 1:2, als de aarde nog een saai, levenloze bende is, lees je dat er een 'hevige wind over het water waaide'. Daarmee wordt bedoeld dat Gods Geest over het water zweeft. Dat doet denken aan een vogel die rondvliegt om een plek te vinden waar hij een nest kan bouwen.

Volgens Genesis 2:7 maakt God de mens uit aarde of stof. Daarna blaast God zijn adem in de neus van de mens. Voor die adem wordt hetzelfde woord gebruikt als in Genesis 1:2, *ruach*. God blaast dus zijn eigen Geest in de mens. Daardoor gaat de mens leven. Misschien kun je zeggen dat het verschil tussen de dieren en de mens is dat wij leven doordat God zijn Geest aan ons heeft gegeven.

Elk mens heeft de Geest van God in zich. Dat betekent dat God ons roept en een relatie wil met ons. Hij wil dat wij antwoorden en dat kunnen we ook, want we hebben de Geest van God gekregen. Een magneet trekt ijzer aan. Zo trekt Gods Geest ons aan en kunnen wij God liefhebben.

- Wat betekent het voor jou dat je Gods Geest in je hebt?

DE VOLGENDE STAP VIND JE BIJ LUCAS 3:15-22 (P. 326)

Het waren mooie bomen met lekkere vruchten. Midden in de tuin stonden twee bijzondere bomen. Als je van de ene boom gegeten had, bleef je altijd leven. En als je van de andere boom gegeten had, wist je wat goed was en wat kwaad was.

¹⁰Er stroomde in Eden een rivier die voor water in de tuin zorgde. Verderop werden het vier rivieren. ¹¹⁻¹²Eén van die rivieren is de Pison, die om het land Chawila heen stroomt. In Chawila zit zuiver goud in de grond, en er komen edelstenen en parfums vandaan. ¹³De tweede rivier heet de Gichon. Die stroomt om het land Nubië heen. ¹⁴De derde rivier heet de Tigris. Die stroomt ten oosten van het land Assyrië. En de vierde rivier is de Eufraat.

De boom van goed en kwaad

¹⁵God, de Heer, had de mens dus naar de tuin van Eden gebracht. De mens moest voor de tuin zorgen en erop passen. ¹⁶God zei tegen de mens: 'Je mag eten van alle bomen in de tuin.

¹⁷Maar niet van de boom die je leert wat goed is en wat kwaad is. Als je van die boom eet, zul je sterven.'

De mens moet niet alleen zijn

¹⁸Daarna dacht God, de Heer: Het is niet goed dat de mens alleen is. Ik zal iemand maken die bij hem past. ¹⁹⁻²⁰Toen maakte hij alle wilde en alle tamme dieren en alle vogels. Hij maakte ze van aarde. Hij bracht de dieren naar de mens, want de mens moest ze een naam geven. Dan zou elk dier voortaan zo heten als de mens het noemde. De mens gaf elk dier een naam. Maar hij vond geen enkel dier dat goed bij hem paste.

²¹Toen zorgde God, de Heer, ervoor dat de mens in een diepe slaap viel. En terwijl de mens sliep, haalde God één van zijn ribben weg. De plaats waar de rib gezeten had, maakte hij weer dicht. ²²Van die rib maakte God, de Heer, een vrouw.

Toen bracht God de vrouw naar de mens. ²³De mens riep: 'Eindelijk een mens, net als ik! Ze is mijn eigen vlees

en bloed, want ze is gemaakt uit een deel van mij. Ik noem haar 'vrouw.'

²⁴Zo komt het dat een man niet bij zijn vader en moeder blijft. Hij gaat met zijn vrouw leven en ze worden samen helemaal één.

²⁵De man en zijn vrouw waren naakt. Maar ze schaamden zich niet voor elkaar.

De slang praat met de vrouw

3 ¹De slang was een slim dier, het slimste van alle dieren die God, de Heer, gemaakt had. De slang vroeg aan de vrouw: 'God heeft zeker gezegd dat je van geen enkele boom in de tuin mag eten?'

²'Nee,' zei de vrouw. 'We mogen de vruchten eten van alle bomen, ³behalve van de boom in het midden van de tuin. Als we van die boom eten, of hem alleen maar aanraken, zullen we sterven. Dat heeft God gezegd.'

⁴'Sterven?' zei de slang. 'Jullie zullen helemaal niet sterven! ⁵Maar God weet wat er gebeurt als jullie van die boom eten: Dan zullen jullie alles begrijpen. Jullie zullen dan net zo zijn als God. Net als hij zullen jullie weten wat goed en wat kwaad is.'

De vrouw en de man eten van de boom

⁶De vrouw keek naar de boom. De vruchten zagen er mooi en lekker uit, en de vrouw wilde graag alles weten. Ze pakte een paar vruchten en at ervan. Ze gaf er ook één aan haar man, die bij haar was. En hij at er ook van.

⁷Toen begrepen ze dat ze naakt waren. Daarom pakten ze grote bladeren van een vijgenboom, en die bonden ze om hun heupen.

God loopt door de tuin

⁸Aan het eind van de middag begon er een frisse wind te waaien. God liep door de tuin. Toen de man en de vrouw

hem hoorden, verstopten ze zich tussen de bomen.

⁹Maar God riep de mens: 'Waar ben je?' ¹⁰'Ik heb me verstopt,' antwoordde de man. 'Toen ik u hoorde in de tuin, werd ik bang. Want ik ben naakt.'

¹¹God vroeg: 'Hoe weet je dat je naakt bent? Heb je gegeten van de boom waarvan je niet mocht eten?' ¹²'Het komt door de vrouw die u mij gegeven hebt,' zei de man. 'Zij gaf mij een vrucht en toen heb ik ervan gegeten.'

¹³'Waarom heb je dat gedaan?' vroeg God, de Heer, aan de vrouw. 'Het komt door de slang,' zei ze. 'Die heeft tegen me gelogen en toen heb ik van de boom gegeten.'

God straft de slang

¹⁴Toen zei God, de Heer, tegen de slang: 'Omdat je dat gedaan hebt, zal het slecht met je gaan. De andere dieren willen niets meer met je te maken hebben. Je zult op je buik over de aarde kruipen en van de grond eten, je hele leven lang. ¹⁵Jij en de vrouw zullen vijanden van elkaar zijn, en jullie nakomelingen ook. Mensen zullen jou op je kop trappen en jij zult in hun voet bijten.'

God straft de vrouw

¹⁶God zei tegen de vrouw: 'Als je zwanger bent, zul je het moeilijk hebben. Je zult pijn hebben als je kinderen geboren worden. Je zult verlangen naar je man, en hij zal de baas over jou zijn.'

God straft de man

¹⁷God zei tegen de man: 'Je hebt gedaan wat je vrouw vroeg. Je hebt gegeten van de boom waarvan je niet mocht eten. Daarom zal het slecht gaan met de grond waarop je werkt. Je hele leven lang zul je hard moeten werken om genoeg te eten te hebben. ¹⁸Je zult koren zaaien om te eten, maar er zal ook veel onkruid groeien. ¹⁹Je zult hard

1. God is een God van relaties

GENESIS 2:18

De Bijbel staat vol met verhalen over relaties. God heeft de mens niet geschapen om alleen te leven. Mensen hebben elkaar nodig en ieder mens staat altijd in relatie tot een ander mens – of dat nou een goede of een slechte relatie is.

In de Bijbel lezen we over allerlei soorten relaties: relatie met God, familierelaties, vriendschapsrelaties, huwelijksrelaties enzovoort. En daarbij komen allerlei dingen terug die je nu nog steeds kunt zien in relaties: liefde, haat, (on)trouw, genade, zorg, (on)verantwoordelijkheid, bescherming, macht, eer enzovoort. Relaties hebben positieve en negatieve kanten. De Bijbel is daar ook heel open en eerlijk over. Van mensen in de Bijbelverhalen lezen we ook over hun slechte kanten. Dat maakt de Bijbel echt en herkenbaar voor ons.

We kunnen lezen hoeveel liefde God voor mensen heeft. En we lezen over hoe mensen die liefde, met al hun beperkingen, proberen te beantwoorden. We kunnen lezen over families waar mensen, ondanks fouten en ruzies, toch van elkaar blijven houden. We kunnen lezen over vriendschappen die zelfs sterker zijn dan die tussen man en vrouw. En we kunnen lezen over huwelijken die goed, slecht of daartussenin zaten. In de volgende vier stappen lees je meer over vier belangrijke relatievormen: onze relatie met God, familierelaties, vriendschapsrelaties en huwelijksrelaties.

- Wat vind jij het belangrijkste in een relatie?
- Wat vind je belangrijk in je relatie met God?

moeten werken voor je eten, je leven lang. Daarna keer je terug naar de aarde waarvan je gemaakt bent. Je was aarde en je zult weer aarde worden.'

God stuurt de man en de vrouw weg

²⁰De man noemde zijn vrouw Eva. Zij is de moeder van iedereen die na haar leefde. ²¹God, de Heer, maakte voor de man en zijn vrouw kleren van dierenvelen. Die kleren moesten ze aantrekken.

²²God dacht: Nu zijn de mensen net zoals ik. Ze weten nu wat goed is en wat kwaad is. Maar ik wil niet dat ze ook eten van de boom van het leven. Als ze vruchten van die boom eten, blijven ze altijd leven. ²³Daarom stuurde God de mensen weg uit de tuin van Eden. Hij had de mens gemaakt van aarde. Nu moesten de mensen voortaan op die aarde gaan werken.

²⁴Toen God de mensen weggejaagd had, zette hij engelen bij de ingang van de tuin. Er was ook een brandend zwaard dat heen en weer ging. De

engelen en het zwaard moesten de weg naar de boom van het leven bewaken.

De kinderen van Adam en Eva

Adam en Eva krijgen kinderen

4 ¹De man heette Adam. Hij sliep met zijn vrouw Eva. Eva werd zwanger en kreeg een zoon, Kaïn. Eva zei: 'De Heer heeft mij geholpen. En nu heb ik een zoon op de wereld gezet.' ²Daarna kreeg ze nog een zoon, Abel. Dat was Kaïns broer.

Later ging Abel voor de schapen en de geiten zorgen, en Kaïn ging op het land werken.

Kaïn doodt Abel

³Op een keer nam Kaïn wat graan, en dat gaf hij als offer aan de Heer. ⁴Ook Abel bracht een offer. Hij slachtte een mooi jong schaap. De Heer keek naar Abel en naar het offer van Abel, ⁵maar niet naar Kaïn en naar het offer van Kaïn.

Toen werd Kaïn woedend, zijn ogen werden donker. ⁶'Waarom kijk je zo

boos?' vroeg de Heer. ⁷'Als je doet wat goed is, dan kun je iedereen aankijken. Als je doet wat slecht is, dan zal het kwaad je te pakken krijgen. Het kwaad wil de baas over je zijn. Maar jij moet sterker zijn dan het kwaad.'

⁸Toen zei Kaïn tegen Abel: 'Laten we het veld in gaan.' Daar sloeg Kaïn zijn broer Abel dood.

De Heer straft Kaïn

⁹Toen vroeg de Heer aan Kaïn: 'Waar is je broer Abel?' 'Dat weet ik niet,' zei Kaïn. 'Ik hoef toch niet op mijn broer te passen?'

¹⁰De Heer zei: 'Wat heb je gedaan? Kijk, je ziet het bloed van je broer hier op de grond! Jouw misdaad moet gestraft worden. ¹¹Daarom zal het voortaan slecht met je gaan. Je moet weg van deze plek waar je je broer gedood hebt. Weg van de grond die rood is van het bloed van je broer. ¹²Ook al werk je hard op het land, er zal niets meer voor jou groeien. Voortaan moet je over de aarde zwerven!'

De Heer beschermt Kaïn ook

¹³Kaïn zei: 'Die straf is te zwaar! ¹⁴U jaagt me weg van deze grond. U wilt niets meer met me te maken hebben. En als ik dan alleen over de aarde zwerv, kan iedereen me zomaar doden.'

¹⁵Maar de Heer zei tegen Kaïn: 'Als iemand jou doodt, zal ik hem zeven keer straffen.' En hij maakte een teken op het lichaam van Kaïn om hem te beschermen. Dan zou niemand hem doden.

¹⁶Toen ging Kaïn weg bij de Heer. Hij ging in het land Nod wonen. Dat ligt ten oosten van Eden.

De kinderen van Kaïn

¹⁷Later kreeg de vrouw van Kaïn een zoon, Henoch. Kaïn was in die tijd een stad aan het bouwen. Hij noemde die stad ook Henoch, net zoals zijn zoon heette.

¹⁸Henoch kreeg een zoon, Irad. Dat was de vader van Mechujaël, en die was de vader van Metusaël, en die was weer de vader van Lamech.

¹⁹Lamech had twee vrouwen. De ene heette Ada, de andere heette Silla. ²⁰⁻²¹Ada kreeg twee zonen: Jabal en Jubal. Jabal was de eerste mens die rondtrok met zijn kudde. Jubal was de eerste mens die op de harp en de fluit speelde. ²²Silla kreeg een zoon, Tubal-Kaïn. Hij werd de eerste smid: hij maakte dingen van ijzer en brons. Silla kreeg ook een dochter, Naäma.

²³Op een keer zei Lamech tegen zijn vrouwen: 'Luister goed, Ada en Silla! Als iemand mij aanvalt, dan sla ik hem dood. ²⁴Iemand die Kaïn wil doden, wordt zeven keer gestraft. Maar iemand die mij wil doden, wordt 77 keer gestraft!'

Adam en Eva krijgen nog een zoon

²⁵Adam en Eva kregen nog een zoon. Eva noemde hem Set. Ze zei: 'Kaïn heeft mijn zoon Abel gedood. Maar God heeft me een ander kind gegeven.'

²⁶Later kreeg Set ook een zoon. Die werd Enos genoemd. Vanaf die tijd gaven de mensen God de naam 'Heer'.

1. Te mooi om waar te zijn?

GENESIS 2:15-3:24

Hoe is het kwaad in de wereld gekomen? Op die vraag geeft Genesis 3 antwoord. Niet met een historisch verslag, maar met een verhaal waarin we onszelf allemaal kunnen herkennen. De wereld was prachtig gemaakt door God. Hij had de eerste mensen gemaakt met bijna onbeperkte mogelijkheden en kansen en een enorme verantwoordelijkheid: ze moeten op God lijken en moeten de baas worden over de aarde. Daarmee mogen ze beginnen in een prachtige tuin.

Maar de mensen willen meer: ze willen niet alleen op God lijken, ze willen net zoals Hij zijn. Juist dat ene ding dat God verboden heeft, blijkt onweerstaanbaar te zijn. De slang, 'het slimste van alle dieren', vertelt een leugen, waar Eva in trapt. Het gevolg: schaamte, verwijten over en weer, een leven buiten de mooie tuin, en uiteindelijk de dood.

En zo gaat het verhaal van Adam en Eva ineens ook over ons. Deze dingen herkennen we allemaal: schaamte, pijn, de dood. Het kwaad is in de wereld gekomen doordat de mensen voor zichzelf kozen. Maar dat biedt ook hoop. Het kwaad hoort blijkbaar niet bij de wereld zoals God die gemaakt had. En na de keuze die de mensen maken laat God het er gelukkig niet bij zitten.

- Is er iets in je leven waarvan je eigenlijk weet dat het niet goed is, maar wat je toch blijft doen?
- Wat voor excuus geef je als iemand je hierop aanspreekt?

GENESIS 6-9:17

De mensen mogen niet altijd blijven leven

6¹Er kwamen steeds meer mensen op aarde, en die mensen kregen zonen en dochters. ²De dochters waren mooi, en dat zagen de goden. Ze kozen meisjes uit die hun vrouw werden.

³⁻⁴De goden en de dochters van de mensen kregen samen kinderen. Zo kwamen er halfgoden op aarde. Dat zijn de beroemde helden uit het verre verleden.

Toen zei de Heer: 'Ik heb de mensen mijn adem ingeblazen. Maar ik zal ze niet voor altijd laten leven, want mensen zijn geen goden. Ze zullen niet ouder worden dan 120 jaar.'

Noach en de grote overstroming**De mensen zijn slecht**

⁵De Heer zag dat alle mensen op aarde slecht waren. Ze bedachten alleen maar slechte dingen. ⁶Dat deed de Heer pijn. Hij kreeg er spijt van dat hij de mensen gemaakt had.

⁷Hij dacht: Ik wil geen mensen meer op de aarde, en ook geen dieren op het land en geen vogels meer. Want ik heb er spijt van dat ik de mensen en de dieren gemaakt heb.

⁸Maar de Heer vond dat er één mens was die wel goed leefde. Dat was Noach.

Noach leeft goed

⁹⁻¹⁰Nu volgt het verhaal over Noach en zijn familie. Noach had drie zonen. Ze heetten Sem, Cham en Jafet. Noach was anders dan de mensen om hem heen. Hij was eerlijk en goed. Hij leefde als een vriend van God.

¹¹⁻¹²Alle andere mensen leefden slecht. Ze waren oneerlijk en gemeen. God zag dat de hele aarde slecht was.

¹³Daarom zei hij tegen Noach: 'Ik ga

een eind maken aan het leven van alle mensen. Want ze zijn slecht en oneerlijk. Ik ga ze vernietigen, samen met de aarde.'

Noach moet een boot maken

¹⁴Verder zei God tegen Noach: 'Jij moet een boot maken. Het moet een houten boot zijn met verschillende ruimtes. Je moet hem van binnen en van buiten waterdicht maken. ¹⁵De boot moet 150 meter lang worden, 25 meter breed en 15 meter hoog. ¹⁶Hij moet drie verdiepingen hebben. Er moet een raam in de boot zitten, en een deur in de zijkant. Je moet een halve meter openlaten tussen het dak en de zijkanten.

¹⁷Ik laat de aarde volstromen met water, heel veel water. Alles wat leeft, zal sterven, alles en iedereen op aarde. ¹⁸Maar ik beloof dat ik jou zal beschermen. Jij zult veilig zijn op de boot. En ook je vrouw, je zonen en hun vrouwen zullen veilig zijn.

¹⁹Je moet in de boot ook dieren meenemen. Van elke soort een mannetje en een vrouwtje. Dan blijven de dieren leven, net als jij. ²⁰Van alle soorten vogels, van alle soorten vee en van alle kleine dieren zullen er twee naar je toe komen. ²¹Je moet ervoor zorgen dat er in de boot genoeg eten is voor jullie zelf en voor de dieren.'

²²Noach deed dat allemaal. Hij deed precies wat God gezegd had.

Noach moet aan boord gaan

7¹Toen zei de Heer tegen Noach: 'Ik heb gezien dat jij eerlijk en goed bent. Jij als enige van alle mensen die nu op aarde leven. Daarom moet jij met je hele gezin aan boord van de boot gaan. ²Neem ook dieren mee. Zeven paar van alle reine dieren, steeds een mannetje en een vrouwtje. En één

paar van alle onreine dieren, ook een mannetje en een vrouwtje. ³Je moet ook zeven paar van alle vogels meenemen, mannetjes en vrouwtjes. Dan kunnen ze weer jongen krijgen en dan komen er weer veel vogels op de aarde.

⁴Over zeven dagen zal ik het laten regenen. Dan blijft het veertig dagen en veertig nachten regenen. Dan zal ik alles op aarde vernietigen. Alles wat er bestaat, alles wat ik gemaakt heb.'

⁵Noach deed alles precies zoals de Heer gezegd had.

Het water komt

⁶Noach was zeshonderd jaar toen het water over de aarde begon te stromen. ⁷Hij vluchtte voor het water en ging aan boord. Zijn zonen, zijn vrouw en zijn schoondochters gingen mee.

⁸⁻⁹Daarna kwamen de dieren bij Noach in de boot. Reine dieren en onreine dieren, vogels en kleine dieren. Van alle soorten kwamen er steeds een mannetje en een vrouwtje. Zo had God het tegen Noach gezegd.

¹⁰Na zeven dagen kwam het water over de hele aarde. ¹¹Noach was toen zeshonderd jaar oud. Het was de zeventiende dag van de tweede maand. Er kwam overal water uit de grond en er stroomde water uit de hemel. ¹²Veertig dagen en veertig nachten lang bleef het regenen op de aarde.

¹³Toen de regen kwam, ging Noach aan boord met zijn zonen Sem, Cham en Jafet, zijn vrouw en zijn drie schoondochters. ¹⁴En met alle dieren: wilde en tamme dieren, kleine dieren en vogels. ¹⁵⁻¹⁶Van alle dieren kwamen er steeds een mannetje en een vrouwtje bij Noach in de boot, net zoals God gezegd had. Daarna deed de Heer de deur achter Noach dicht.

Het water stijgt

¹⁷Veertig dagen lang stroomde het water over de aarde. Het water kwam hoger en de boot kwam los van de

grond. ¹⁸Er kwam steeds meer water. En toen het water bleef stijgen, begon de boot te drijven. ¹⁹En er kwam nog meer water. Zelfs de hoogste bergen kwamen onder water te staan. ²⁰Ten slotte stond het water ruim 7 meter boven de bergen.

²¹Alles wat op aarde leefde, verdronk. Alle mensen verdronken, en ook de wilde en de tamme dieren, en de vogels. ²²Alles wat leefde en ademde, ging dood. ²³God liet alles wat op aarde bestond, verdwijnen: de mensen, het vee, de kleine dieren en de vogels. Alles verdween van de aarde. Alleen Noach bleef over, en alles wat bij hem aan boord was. ²⁴De aarde stond 150 dagen lang helemaal onder water.

God vergeet Noach niet

8¹God vergat Noach en de dieren in de boot niet. Hij zorgde dat het ging waaien op de aarde. Daardoor ging het water zakken. ²Er kwam geen water meer uit de grond en er stroomde geen water meer uit de hemel. De regen hield op.

³Langzaam stroomde het water weg van de aarde. Na 150 dagen was het zo ver gezakt, ⁴dat de boot vastliep op de Ararat-bergen. Dat was op de zeventiende dag van de zevende maand. ⁵Het water zakte nog verder. Op de eerste dag van de tiende maand waren de toppen van de bergen weer te zien.

Noach laat een raaf en een duif los

⁶Veertig dagen later deed Noach het raam van de boot open. ⁷Hij liet een vogel los, een raaf. De raaf bleef heen en weer vliegen, want de aarde was nog niet droog.

⁸Noach liet ook een duif los om te zien of er al droog land was. ⁹Maar overal was nog water. De duif kon nergens een plekje vinden om uit te rusten, en kwam terug naar de boot.

Noach stak zijn hand uit en haalde de duif weer naar binnen.

¹⁰Noach wachtte zeven dagen. Toen liet hij de duif weer los. ¹¹'s Avonds kwam de duif terug, met een blaadje van een olijfboom in zijn snavel. Toen wist Noach dat het water op de aarde verder gezakt was.

¹²Weer wachtte Noach zeven dagen en weer liet hij de duif los. Maar nu kwam de duif niet meer terug. ¹³Want het water was van de aarde verdwenen. Dat was op de eerste dag van de eerste maand. Noach was toen 601 jaar oud. Hij deed het dak van de boot open en keek om zich heen. Hij zag dat de aarde langzaam droog werd. ¹⁴Op de 27ste dag van de tweede maand was de aarde helemaal droog.

Noach gaat van de boot af

¹⁵God zei tegen Noach: ¹⁶'Ga van de boot af, samen met je vrouw, je zonen en hun vrouwen. ¹⁷Stuur ook alle dieren naar buiten, de vogels, het vee en alle kleine dieren. Ze moeten weer jongen krijgen, zodat er weer veel dieren op de aarde komen.'

¹⁸Noach ging naar buiten, met zijn zonen, zijn vrouw en zijn schoondochters. ¹⁹Ook alle dieren kwamen naar buiten, alle vogels en alle kleine dieren, allemaal soort bij soort.

Noach brengt een offer

²⁰Toen bouwde Noach een altaar om offers te brengen aan de Heer. Hij verbrandde reine dieren en vogels op het altaar.

²¹De Heer rook de heerlijke geur van de offers. Hij dacht: Ik zal de aarde nooit meer vernietigen, ook al zijn de mensen slecht en doen ze altijd verkeerde dingen. Ik zal nooit meer alles en iedereen doden, zoals ik nu gedaan heb. ²²Voortaan zal er altijd een tijd zijn om te zaaien en een tijd om te maaien. Er zal altijd kou zijn en hitte,

zomer en winter, dag en nacht. Nooit houdt dat op, zo lang de aarde bestaat.

God zegent Noach en zijn zonen

9 ¹God zegende Noach en zijn zonen. Hij zei: 'Jullie moeten kinderen krijgen. Zorg ervoor dat er overal op aarde mensen komen.

²De dieren op het land en de vogels en de vissen zullen bang voor jullie zijn. Want jullie zijn de baas over de dieren. ³Jullie mogen ook hun vlees eten. Ik heb jullie al planten gegeven om te eten. Nu mogen jullie ook alle dieren eten. ⁴Maar jullie mogen geen vlees eten waar nog bloed in zit. Want bloed betekent leven.

⁵Ook het bloed van een mens betekent leven. Als een dier een mens doodt, moet dat dier zelf ook gedood worden. Als een mens een ander mens doodt, moet die mens zelf ook gedood worden. Dat eis ik. ⁶Ik heb de mensen zo gemaakt dat ze op mij lijken. Daarom moet iemand die een ander mens doodt, zelf gedood worden.

⁷Jullie moeten kinderen krijgen en ervoor zorgen dat er overal op aarde mensen komen.'

God doet de mensen een belofte

⁸Verder zei God tegen Noach en zijn zonen: ⁹'Nu ga ik een belofte doen aan jullie en aan de mensen die na jullie leven. ¹⁰Ik doe die belofte ook aan alle dieren op aarde, aan de wilde en de tamme dieren, aan de vogels en aan alle dieren die uit de boot gekomen zijn. ¹¹Ik beloof dat ik de mensen en de dieren nooit meer zal doden door een grote overstroming. Er zal nooit meer een overstroming komen die de hele aarde verwoest.'

God geeft een teken van zijn belofte

¹²⁻¹³God zei verder: 'Ik geef jullie voor altijd een teken van mijn belofte. Ik zet mijn boog in de wolken. Dat is het

teken van mijn belofte aan jullie en aan alles wat op aarde leeft. ¹⁴Steeds als ik veel wolken over de aarde stuur, zal er een regenboog tevoorschijn komen. ¹⁵Dan zal ik denken aan mijn belofte aan jullie en aan alles wat leeft. Nooit

GENESIS 11:1-9; 12:1-9

De mensen bouwen een toren in Babel

11 ¹Heel lang geleden sprak iedereen op aarde dezelfde taal.

²De mensen trokken toen van de ene plaats naar de andere. Zo kwamen ze op een keer in het oosten, in Babylonië. Ze gingen daar wonen in een dal.

³Toen zeiden de mensen tegen elkaar: 'Laten we van klei stenen bakken.' Zo maakten ze bakstenen om mee te bouwen. Ze gebruikten teer om de stenen aan elkaar vast te maken.

⁴Toen zeiden ze: 'Laten we een stad gaan bouwen met een toren die tot in de hemel komt. Dan worden we heel beroemd. En als we in die stad blijven, raken we niet over de hele aarde verspreid.'

De mensen verstaan elkaar niet meer

⁵Toen kwam de Heer naar de aarde. Hij kwam kijken naar de stad en de toren die de mensen aan het bouwen waren. ⁶Hij zei: 'De mensen zijn nu één volk en ze spreken allemaal dezelfde taal. Wat ze hier doen, is nog maar het begin. Straks kunnen ze alles doen wat ze bedenken. ⁷Laat ik naar ze toe gaan. Ik zal ervoor zorgen dat ze elkaar niet meer kunnen verstaan.'

⁸Toen verspreidde de Heer de mensen over de hele aarde. Ze stopten met de bouw van de stad.

⁹Die stad wordt Babel genoemd. Daar zorgde de Heer ervoor dat de mensen

meer zal het water iedereen doden en alles verwoesten. ¹⁶⁻¹⁷Als de regenboog in de wolken verschijnt, zal ik die boog zien. Dan denk ik aan mijn belofte. Die belofte geldt voor altijd.'

elkaar niet meer konden verstaan. En dat ze overal op aarde gingen wonen.

Abram gaat op reis

12 ¹De Heer zei tegen Abram: 'Ga weg uit je eigen land en ga weg van je familie. Ik zal je zeggen naar welk land je moet gaan. ²Ik zal je zo veel nakomelingen geven dat ze een groot volk worden. Ik zal je rijk en gelukkig en beroemd maken. Jij zult ook anderen gelukkig maken. ³Als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: 'Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als Abram.'

Ik zal goed zijn voor de mensen die goed zijn voor jou. Maar de mensen die jou slecht behandelen, die zal ik straffen.'

⁴⁻⁵Abram deed wat de Heer gezegd had. Hij ging weg uit Charan. Hij was toen 75 jaar oud. Hij nam zijn vrouw Sarai en zijn neef Lot mee. En ze namen alles mee wat ze hadden, ook hun slaven en slavinnen. Ze gingen op weg naar het land Kanaän.

Abram komt in Kanaän

⁶Abram en zijn familie kwamen in Kanaän, waar in die tijd de Kanaänieten woonden. Ze reisden door tot de eik van More bij de stad Sichem. ⁷Daar zag Abram de Heer. De Heer zei: 'Ik zal dit land aan jouw nakomelingen geven.' Toen bouwde Abram daar een altaar voor de Heer.

⁸Abram ging verder naar de bergen bij de stad Betel. Tussen Betel en Ai

zette hij zijn tenten op. Ook daar bouwde hij een altaar, en hij bad tot de Heer.

⁹Abram ging steeds verder. Hij trok van de ene plaats naar de andere, tot in de Negev-woestijn.

In Genesis 12:10-14:24 staan verschillende korte verhalen over hoe het met Sarai, Abram en Lot gaat in Kanaän. We gaan verder in hoofdstuk 15, waarin God voor de tweede keer met Abram praat.

GENESIS 15–19:26

De Heer spreekt met Abram De Heer belooft Abram een kind

15 ¹Korte tijd later had Abram een droom. In die droom zei de Heer: ‘Wees niet bang, Abram. Ik zal je beschermen. En ik zal je rijk maken.’ ²⁻³Abram zei: ‘Heer, mijn God, waarom wilt u mij rijk maken? U hebt me geen kinderen gegeven. Na mijn dood is al mijn bezit voor mijn knecht Eliëzer uit Damascus.’

⁴Maar de Heer zei: ‘Nee, je bezit is niet voor je knecht. Je zult een kind krijgen.’ ⁵Toen nam de Heer Abram mee naar buiten. ‘Kijk eens naar de hemel,’ zei de Heer. ‘Tel de sterren eens, als je dat kunt. Zo veel nakomelingen zul je krijgen.’

⁶Abram geloofde wat de Heer zei, en daarom vond de Heer Abram een goed mens.

De Heer belooft Abram het land Kanaän

⁷De Heer zei ook tegen Abram: ‘Ik ben de Heer. Ik heb je uit Ur gehaald, uit het land Babylonie. Want ik wil het land Kanaän aan jou geven.’ ⁸Abram zei: ‘Heer, mijn God, hoe kan ik weten of dat echt zal gebeuren?’

⁹Toen zei de Heer: ‘Haal een koe, een geit, een schaap en twee duiven.’

¹⁰Abram haalde die dieren en sneed ze doormidden, behalve de duiven. De helften van elk dier legde hij tegenover elkaar. ¹¹Er kwamen roofvogels op de

dode dieren af. Maar die werden door Abram weggejaagd.

Abram hoort wat er gaat gebeuren

¹²Toen de zon bijna onderging, viel Abram in slaap. In zijn slaap werd hij vreselijk bang.

¹³⁻¹⁶Toen zei de Heer tegen hem: ‘Jij zult oud worden, en dan rustig sterven en begraven worden.

Maar je moet weten dat je nakomelingen later in een ander land zullen wonen. Daar zullen ze vreemdelingen en slaven zijn. Ze zullen er onderdrukt worden, vierhonderd jaar lang.

Als die tijd voorbij is, zal ik de onderdrukkers straffen. En dan zullen je nakomelingen daar weggaan met heel veel bezit. Ze gaan weer terug naar Kanaän, maar pas na vier generaties. Dan zal ik de volken straffen die in Kanaän wonen, omdat ze veel slechte dingen gedaan hebben.’

Kanaän is voor Abrams nakomelingen

¹⁷Toen de zon onder was, zag Abram in zijn droom opeens een oven. Er kwam rook uit. Er was ook vuur, en dat vuur ging tussen de dode dieren door, die daar nog lagen.

¹⁸Toen deed de Heer een belofte aan Abram. Hij zei: ‘Dit land zal ik aan jouw nakomelingen geven. Het hele gebied van de rivier de Nijl tot de rivier

de Eufraat is voor hen. ¹⁹⁻²¹Dat is het gebied waar nu de Kanaänieten en andere volken wonen.’

De geboorte van Ismaël Sarai kan geen kinderen krijgen

16 ¹⁻³Sarai en Abram kregen geen kinderen. Ze woonden intussen al tien jaar in Kanaän. Toen zei Sarai tegen Abram: ‘Je ziet dat de Heer mij geen kinderen gegeven heeft. Je moet maar met mijn slavin slapen. Misschien kan zij dan een kind voor mij krijgen.’ De slavin van Sarai heette Hagar. Ze kwam uit Egypte.

Abram was het eens met het voorstel van Sarai. Toen stuurde Sarai Hagar naar Abram, en Hagar werd Abrams vrouw. ⁴Hij sliep met haar en ze werd zwanger.

Hagar vlucht voor Sarai

Toen Hagar wist dat ze zwanger was, had ze geen respect meer voor Sarai.

⁵Sarai zei tegen Abram: ‘Jij bent hier verantwoordelijk voor! Ik heb je mijn slavin gegeven. Maar nu ze weet dat ze zwanger is, heeft ze helemaal geen respect meer voor mij. Laat de Heer beslissen of dat jouw schuld is of mijn schuld.’ ⁶Abram zei: ‘Het is jouw slavin. Je moet zelf weten wat je met haar doet.’

Toen behandelde Sarai Hagar zo slecht, dat Hagar wegliep.

Een engel stuurt Hagar terug

⁷Hagar vluchtte naar de woestijn. Ze ging zitten bij een waterput langs de weg naar Sur. Een engel van de Heer zag haar daar zitten.

⁸De engel vroeg: ‘Waar kom je vandaan, Hagar? En waar ga je naartoe?’ Hagar zei: ‘Ik ben gevlucht, ik ben weggelopen bij Sarai.’ ⁹Toen zei de engel: ‘Je bent de slavin van Sarai. Ga naar haar terug en doe wat zij zegt.’

Hagar krijgt een zoon

¹⁰De engel van de Heer zei ook: ‘Ik heb gehoord hoe ongelukkig je bent. Ik zal je heel veel nakomelingen geven, zo veel dat niemand ze kan tellen. ¹¹Je bent nu zwanger en je zult een zoon krijgen. Die moet je Ismaël noemen. ¹²Je zoon zal zo wild zijn als een wilde ezel. Hij zal altijd doen wat hij zelf wil. En hij zal met iedereen ruziemaken, ook met zijn eigen familie.’

¹³Toen zei Hagar tegen de Heer: ‘U bent een God die mensen ziet. Ik heb gezien dat u mij ook ziet.’

¹⁴De put waar Hagar zat, wordt Lachai-Roi genoemd. Die put ligt tussen Kades en Bered.

¹⁵Hagar kreeg een zoon. Abram noemde hem Ismaël. ¹⁶Abram was 86 jaar toen Ismaël geboren werd.

Gods belofte aan Abraham Abram heet voortaan Abraham

17 ¹Toen Abram 99 jaar oud was, kwam de Heer bij hem. De Heer zei: ‘Ik ben de machtige God. Blijf altijd dicht bij mij en doe wat goed is. ²Dan belooft ik dat je heel veel nakomelingen zult krijgen.’ ³Abram maakte een diepe buiging.

God ging verder: ⁴⁻⁵‘Voortaan heet je niet meer Abram, maar Abraham. Ik belooft je dat er later heel veel volken van je zullen afstammen. ⁶Ik zal je heel veel nakomelingen geven. Er zullen niet alleen veel volken van je afstammen, maar ook veel koningen.

⁷Ik doe je een belofte die ook geldt voor je nakomelingen, en voor alle generaties na jou, voor altijd. Ik zal jouw God zijn en de God van je nakomelingen. ⁸Je bent nu een vreemdeling in het land Kanaän. Maar ik zal dit hele land aan jou geven. Kanaän zal voor altijd het land van jou en je nakomelingen zijn. En ik zal ook hun God zijn.’

Alle mannen moeten besneden worden

⁹⁻¹¹ 'Jij moet ook iets beloven,' zei God tegen Abraham. 'Je moet ervoor zorgen dat alle mannen en jongens besneden worden. Dat geldt voor jouzelf en voor al je nakomelingen. Jullie moeten je voorhuid weg laten halen. Dat is een teken van de beloftes die wij elkaar nu doen.'

¹²⁻¹³ Voortaan moet elke jongen besneden worden als hij acht dagen oud is. Niet alleen de jongens van je eigen familie, maar ook de zonen van je slaven. De zonen die vanaf hun geboorte bij je zijn, en de zonen die je van vreemden gekocht hebt. Aan jullie lichaam zal altijd zichtbaar zijn dat wij elkaar iets beloofd hebben.

¹⁴ Mannen die niet besneden zijn, horen er niet bij. Die moeten weggestuurd worden. Want die houden zich niet aan deze afspraak.'

Sarai heet voortaan Sara

¹⁵ God zei verder tegen Abraham: 'Sarai heet voortaan Sara. ¹⁶ Ik zal haar rijk en gelukkig maken. Ik zal haar een zoon van jou geven. En er zullen later volken en koningen van haar afstammen.'

¹⁷ Abraham maakte een diepe buiging. Maar hij lachte in zichzelf, want hij dacht: Hoe kan iemand van honderd nou een kind krijgen? En Sara is negentig. Hoe kan zij nog een kind krijgen?

God belooft Abraham een zoon van Sara

¹⁸ Abraham zei tegen God: 'Laat al die dingen maar met Ismaël gebeuren. Dat kan toch ook?' ¹⁹ Maar God zei: 'Nee, Sara zal zelf een zoon van jou krijgen. Die zoon moet je Isaak noemen. Alles wat ik beloof, geldt voor Isaak. En die belofte geldt voor altijd, ook voor zijn nakomelingen. ²⁰ Maar jij sprak over Ismaël. Ook Ismaël zal ik rijk en gelukkig maken. Ik zal hem veel

nakomelingen geven. En er zullen twaalf belangrijke leiders van hem afstammen. ²¹ Maar alles wat ik jou eerder beloofd heb, geldt voor Isaak en zijn nakomelingen. Over een jaar wordt Isaak geboren. Dan krijgt Sara zelf een zoon.'

²² Toen God dat allemaal gezegd had, ging hij weer weg bij Abraham.

Alle mannen worden besneden

²³⁻²⁷ Diezelfde dag liet Abraham alle mannen besnijden: zichzelf, zijn zoon Ismaël en alle mannen en jongens die bij hem hoorden. Het maakte niet uit of ze vanaf hun geboorte bij Abraham woonden of niet. Abraham deed wat God tegen hem gezegd had.

Abraham en Ismaël werden op dezelfde dag besneden. Abraham was toen 99 jaar, en Ismaël was dertien jaar.

Sodom en Gomorra

Er komen drie mannen bij Abraham

18 ¹ Op een dag kwam de Heer weer bij Abraham. Dat gebeurde bij de eiken van Mamre.

Abraham zat in de ingang van zijn tent. Het was midden op de dag en het was heel warm. ² Opeens zag Abraham drie mannen staan. Hij liep vlug de tent uit naar hen toe. Hij maakte een diepe buiging ³ en zei: 'Kom alstublieft met me mee. U bent mijn gast. ⁴ Ik zal wat water laten halen, dan kunt u uw voeten wassen. En rust hier maar uit onder de boom. ⁵ Het is goed dat u hier langsgesproken bent. Ik zal ook eten voor u halen. Dan krijgt u weer kracht om verder te gaan.'

'Goed,' zeiden de mannen, 'doet u dat maar.'

Abraham geeft de mannen een maaltijd

⁶ Abraham ging vlug de tent in. Hij zei tegen Sara: 'Pak snel een zak fijn meel,

maak deeg en bak brood.' ⁷ Daarna liep hij vlug naar zijn dieren en hij zocht een mooi kalf uit. Hij zei tegen een knecht: 'Maak een lekker stuk vlees klaar van dit kalf.' De knecht ging snel aan het werk.

⁸ Toen het eten klaar was, haalde Abraham ook nog boter en melk. Hij bracht alles naar zijn gasten. Zij gingen eten en Abraham bleef bij hen onder de boom staan.

Over een jaar krijgt Sara een zoon

⁹ Toen vroegen de mannen: 'Waar is uw vrouw Sara?' 'In de tent,' zei Abraham.

¹⁰ Eén van de mannen was de Heer. Hij zei: 'Over een jaar kom ik terug. Dan zal Sara een zoon hebben.'

Sara stond vlakbij te luisteren, bij de ingang van de tent. ¹¹ Abraham en Sara waren allebei al heel oud. Sara werd allang niet meer ongesteld. ¹² Ze begon in zichzelf te lachen. Want ze dacht: Hoe kan ik nog zwanger worden? Daar ben ik veel te oud voor! En mijn man is ook al heel oud!

¹³ Maar de Heer zei tegen Abraham: 'Waarom lacht Sara? Waarom denkt ze dat ze te oud is om een kind te krijgen? ¹⁴ Voor mij is toch niets te moeilijk! Over een jaar kom ik terug en dan heeft Sara een zoon.'

¹⁵ Sara schrok. 'Ik heb niet gelachen,' zei ze. Maar de Heer zei: 'Jawel. Je hebt wel gelachen.'

Sodom is een slechte stad

¹⁶ De mannen gingen weer verder. Abraham liep een eind met hen mee. Ze kwamen bij een plek waar ze de stad Sodom konden zien liggen. ¹⁷ De Heer dacht: Ik kan Abraham wel vertellen wat ik van plan ben. ¹⁸⁻¹⁹ Ik heb hem uitgekozen. Hij moet zijn nakomelingen leren wat ik wil. Ik wil dat ze goed en eerlijk leven. Dan zal ik alles doen wat ik Abraham beloofd heb. Er zal later een groot volk van Abraham

afstammen. En als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: 'Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als Abraham.'

²⁰ Toen zei de Heer tegen Abraham: 'Ik heb vreselijke dingen gehoord over Sodom en Gomorra. Ik heb gehoord dat de mensen daar heel slecht leven. ²¹ Ik ga erheen om te kijken of dat waar is. En als het waar is, zal ik die steden verwoesten.'

Abraham vraagt of de Heer Sodom wil redden

²² De twee andere mannen liepen door naar de stad Sodom, maar Abraham bleef bij de Heer staan. ²³ Hij ging nog dichterbij naar de Heer toe en zei: 'Maar gaat u behalve de schuldige mensen ook onschuldige mensen doden? ²⁴ Misschien zijn er vijftig onschuldige mensen in de stad. Moeten die dan sterven? Of wilt u de hele stad vergeven, omdat er vijftig onschuldige mensen zijn?

²⁵ U kunt toch niet onschuldige mensen laten sterven als u de schuldige mensen doodt? Dat kunt u niet doen! Er is toch verschil tussen schuldige en onschuldige mensen? U bent de rechter van de hele aarde. U moet toch eerlijk rechtspreken!'

²⁶ De Heer antwoordde: 'Als ik in Sodom vijftig onschuldige mensen vind, zal ik de stad niet verwoesten.'

Abraham blijft het vragen

²⁷ Toen zei Abraham: 'Ik ben maar een mens. Ik mag helemaal niet zo met u spreken. Maar ik probeer het nog een keer. ²⁸ Misschien zijn er maar 45 onschuldige mensen. Gaat u dan de stad verwoesten omdat er vijf te weinig zijn?'

De Heer antwoordde: 'Ik zal de stad niet verwoesten als er 45 onschuldige mensen zijn.'

²⁹ Abraham ging nog verder: 'Misschien zijn er maar veertig

onschuldige mensen.' En de Heer antwoordde: 'Als het er veertig zijn, zal ik de stad niet verwoesten.'

³⁰'Word toch niet boos, Heer, als ik nog een vraag stel,' zei Abraham. 'Misschien zijn er maar dertig onschuldige mensen.' En de Heer antwoordde: 'Als het er dertig zijn, zal ik de stad niet verwoesten.'

³¹'Ik probeer het nog een keer,' zei Abraham. 'Misschien zijn er maar twintig onschuldige mensen.' En de Heer antwoordde: 'Als het er twintig zijn, zal ik de stad niet verwoesten.'

³²Ten slotte zei Abraham: 'Word toch niet boos als ik nog één keer iets vraag. Misschien zijn er maar tien onschuldige mensen.' De Heer antwoordde: 'Als het er tien zijn, zal ik de stad niet verwoesten.'

³³Toen de Heer dat gezegd had, ging hij weg. En Abraham ging terug naar huis.

Lot krijgt gasten

19 ¹De twee andere mannen die bij Abraham geweest waren, waren engelen van de Heer. Zij kwamen 's avonds in Sodom aan.

Lot zat op het plein bij de stadspoort. Toen hij de mannen zag, ging hij naar ze toe. Hij maakte een diepe buiging, ²en hij zei: 'Komt u toch met mij mee, heren. U kunt in mijn huis uw voeten wassen en blijven slapen. Dan kunt u morgen verder reizen.' Maar de mannen zeiden: 'Nee dank u, we slapen wel hier op het plein.'

³Toen Lot het bleef vragen, gingen ze met hem mee naar huis. Lot bakte brood. Hij maakte een maaltijd klaar en ze gingen eten.

Lots gasten worden bedreigd

⁴Nog voordat Lot en zijn gasten gingen slapen, kwamen alle mannen uit de stad naar het huis van Lot. Ze kwamen van alle kanten, jonge en oude mannen.

⁵Ze riepen: 'Waar zijn die mannen die

bij je logeren? Stuur ze naar buiten. Dan kunnen we ze eens lekker pakken!'

⁶Lot ging naar buiten. Hij deed de deur dicht ⁷en hij zei: 'Maar mannen van Sodom! Zoiets kunnen jullie niet doen! ⁸Luister, ik heb twee dochters. Die hebben nog nooit met een man geslapen. Die zal ik bij jullie brengen. Doe met hen wat je wilt, maar doe deze mannen niets. Zij zijn mijn gasten. Ik moet hen beschermen.'

De mannen van Sodom bedreigen Lot

⁹Maar de mannen van Sodom riepen: 'Ga opzij! Jij bent maar een vreemde in deze stad. Dus jij hebt niets over ons te zeggen. Wacht maar, we zullen jou eerst eens even pakken!' Ze kwamen op Lot af en wilden de deur openbreken.

¹⁰Maar de gasten van Lot trokken hem naar binnen en deden de deur op slot. ¹¹Ze zorgden ervoor dat de mannen buiten opeens blind werden. Ze konden niet eens meer de deur van het huis vinden.

Sodom zal verwoest worden

¹²De mannen die bij Lot waren, vroegen: 'Heb je nog meer familie hier? Dochters, zonen, schoonzonen? Ga met je hele familie weg uit de stad. ¹³Want de Heer heeft vreselijke dingen gehoord over deze stad. Daarom heeft hij ons gestuurd om de stad te verwoesten.'

¹⁴Lot ging naar de mannen die zijn schoonzonen zouden worden. 'Kom vlug mee,' zei hij tegen ze. 'We moeten weg uit de stad. Want de Heer gaat de stad verwoesten.' Maar de schoonzonen geloofden Lot niet en lachten hem uit.

Lot vlucht

¹⁵Het begon al bijna licht te worden. De mannen zeiden tegen Lot: 'Vlug, opschieten. Ga weg met je vrouw en je twee dochters. Want deze slechte stad zal verwoest worden. Ga weg, anders

zul je sterven.' ¹⁶Lot aarzelde. Maar de mannen pakten hem en zijn vrouw en dochters bij de hand. Ze trokken hen mee de stad uit. Want de Heer wilde Lot redden.

¹⁷Buiten de stad bleven ze staan. Eén van de mannen zei: 'Vlucht toch, want je leven is in gevaar! Vlucht de bergen in. Blijf nergens in het dal stilstaan en kijk niet om. Anders zul je sterven.'

¹⁸Maar Lot zei: 'Ach heer, ¹⁹ik weet dat u het beste voor mij wilt. U hebt mijn leven gered. Maar de bergen zijn te ver. Dat haal ik niet en dan sterf ik toch nog. ²⁰Dat stadje daar is dichtbij, daar kan ik naartoe vluchten. Dan ben ik gered. In zo'n kleine stad ben ik toch wel veilig?'

²¹De man zei: 'Goed. Dat stadje zal niet verwoest worden. ²²Vlucht

daarheen. Maar snel, want ik kan Sodom niet verwoesten voordat jij in dat stadje bent.'

Vanaf toen werd dat stadje Soar genoemd.

De Heer verwoest Sodom en Gomorra

²³Lot kwam in Soar aan toen de zon opging. ²⁴Toen liet de Heer vuur uit de hemel neerkomen op Sodom en Gomorra. ²⁵Hij verwoestte die steden en het hele gebied eromheen. Alle mensen daar stierven, en alles wat op het land groeide, ging dood.

²⁶De vrouw van Lot had onderweg achteromgekeken. Toen was ze veranderd in een rots van zout.

GENESIS 22

Het offer van Abraham

God wil zien of Abraham hem vertrouwt

22 ¹Niet lang daarna wilde God zien hoe groot Abrahams vertrouwen was. God zei: 'Abraham!' Abraham antwoordde: 'Ja, ik luister.' ²God zei: 'Roep Isaak, je enige zoon, van wie je zo veel houdt. Ga met hem naar het gebied bij de berg Moria. En offer hem daar op de plek die ik je zal noemen.'

³De volgende ochtend stond Abraham vroeg op. Hij maakte alles klaar voor de reis. Hij maakte een ezel klaar om de bagage te dragen. Hij hakte hout om een vuur te maken voor het offer. Hij riep twee knechten, en hij riep Isaak. Toen ging hij op weg, naar het gebied dat God genoemd had.

Abraham en Isaak brengen een offer

⁴Op de derde dag van de reis zag Abraham in de verte de berg Moria.

⁵Hij zei tegen de knechten: 'Jullie moeten hier blijven met de ezel. Ik ga met de jongen verder. Wij gaan daar tot God bidden. Daarna komen we hier terug.'

⁶Hij legde het hout op Isaaks schouder. Hij pakte zelf het mes en alles wat hij nodig had om een vuur te maken. En samen liepen Abraham en Isaak verder.

⁷'Vader,' zei Isaak tegen Abraham. 'Ja, jongen, wat is er?' vroeg Abraham. Isaak zei: 'We hebben hier vuur en hout, maar waar is het lam voor het offer?' ⁸Abraham antwoordde: 'God zal zelf voor een lam zorgen, jongen.' Toen gingen ze samen verder.

God zorgt zelf voor een offerdier

⁹Abraham en Isaak kwamen op de plek die God genoemd had. Abraham

bouwde daar een altaar. Daarna legde hij het hout op het altaar. Toen bond hij Isaak vast en legde hem op het altaar, op het hout. ¹⁰Hij pakte het mes om zijn zoon te slachten.

¹¹Op dat moment riep de engel van de Heer uit de hemel: 'Abraham! Abraham!' 'Ja, ik luister,' zei Abraham. ¹²De Heer zei: 'Raak de jongen niet aan! Doe hem niets! Nu weet ik dat je mij vertrouwt en eerbied voor mij hebt. Want je was bereid je enige zoon aan mij te geven.'

¹³Toen zag Abraham opeens een ram. Het dier zat met zijn hoorns vast in de struiken. Abraham pakte de ram en offerde hem in plaats van zijn zoon.

¹⁴Abraham noemde die plek 'De Heer zal voor ons zorgen'. Daarom zeggen de mensen nog steeds: 'Op de berg van de Heer zal God voor ons zorgen.'

De Heer belooft Abraham veel nakomelingen

¹⁵De engel van de Heer sprak nog een keer vanuit de hemel tegen Abraham.

¹⁶⁻¹⁷De Heer zei: 'Je was bereid je enige zoon aan mij te geven. Daarom beloof ik je plechtig dat ik je rijk en gelukkig zal maken. Ik zal je heel veel nakomelingen geven, zo veel dat niemand ze kan tellen. Net zoals je de sterren aan de hemel en het zand bij de zee niet kunt tellen. Je nakomelingen zullen de baas zijn over hun vijanden. ¹⁸En als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: 'Ik hoop dat je net zo gelukkig wordt als de nakomelingen van Abraham.' Dat alles beloof ik je omdat je gedaan hebt wat ik vroeg.'

¹⁹Toen ging Abraham terug naar de knechten. Samen gingen ze weer naar Berseba. En daar bleef Abraham wonen.

De familie van Abraham De nakomelingen van Nachor

²⁰Korte tijd later hoorde Abraham dat Milka intussen ook kinderen gekregen had. Milka was de vrouw van

Abrahams broer Nachor. Ze kreeg acht zonen: ²¹Us, Buz, Kemuel, die de vader was van Aram, ²²Kesed, Chazo, Pildas, Jidlaf en Betuel, ²³die de vader was van Rebekka. Dat waren dus de zonen

van Milka en Nachor, de broer van Abraham.

²⁴Nachor had nog een vrouw. Zij heette Reüma. Ze kreeg vier kinderen: Tebach, Gacham, Tachas en Maächa.

In Genesis 23-24 lees je hoe Sara sterft en Abraham een graf voor haar koopt. Daarna stuurt hij zijn dienaar op pad om bij zijn familie op zoek te gaan naar een vrouw voor Isaak. Dat wordt Rebekka, de dochter van Abrahams neef Betuel. Aan het begin van hoofdstuk 25 sterft Abraham. Het verhaal gaat verder met Isaak en zijn zonen.

GENESIS 25:19-34

Jakob en Esau Isaak en Rebekka krijgen kinderen

25 ¹⁹Nu volgt het verhaal over Isaak en zijn familie. Isaak was een zoon van Abraham.

²⁰Toen Isaak veertig jaar oud was, trouwde hij met Rebekka. Rebekka was een zus van Laban en een dochter van Betuel uit Paddan-Aram. Laban en Betuel waren Arameeërs.

²¹Rebekka kon geen kinderen krijgen. Daarom vroeg Isaak de Heer om hulp. De Heer luisterde naar zijn gebed, en toen werd Rebekka zwanger.

²²De kinderen in Rebekka's buik schopten elkaar. Rebekka dacht: 'Waarom heb ik zo veel pijn?' Ze vroeg het aan de Heer. ²³De Heer zei: 'Er zijn twee kinderen in je buik, en die worden later twee volken. Het volk van de jongste zal het sterkste zijn. Dat volk zal heersen over het volk van de oudste.'

Jakob en Esau worden geboren

²⁴Toen de bevalling kwam, kreeg Rebekka inderdaad een tweeling. ²⁵Het eerste kind had rood haar en zijn hele lijf was bedekt met haar. Hij werd Esau genoemd. ²⁶Meteen daarna werd zijn broer geboren. Hij hield met zijn hand de voet van Esau vast. Hij werd Jakob

genoemd. Toen de kinderen geboren werden, was Isaak zestig jaar oud.

²⁷De kinderen groeiden op. Esau werd een man die graag buiten was. Hij kon heel goed jagen. Jakob was veel rustiger. Hij bleef graag dicht bij huis. ²⁸Isaak hield het meest van Esau. Want die bracht altijd lekker vlees mee van de jacht. Rebekka hield meer van Jakob.

Esau verkoopt zijn erfenis

²⁹Op een keer was Jakob eten aan het koken. Op dat moment kwam Esau terug van de jacht. ³⁰Hij zei tegen Jakob: 'Ik ben doodmoe. Geef me gauw wat van die rode soep die je daar hebt.' Vanwege die rode soep wordt Esau ook wel Edom genoemd.

³¹Maar Jakob zei: 'Dan moet je me eerst beloven dat ik later het belangrijkste deel van de erfenis krijg.' ³²Esau antwoordde: 'Die erfenis interesseert me niks. Want ik ga bijna dood van de honger!' ³³Maar Jakob zei: 'Beloof me plechtig dat ik het belangrijkste deel van de erfenis krijg.' Dat beloofde Esau. En zo verkocht hij zijn recht op de erfenis aan Jakob.

³⁴Toen gaf Jakob brood en rode linzensoep aan Esau. Esau at en dronk, en daarna ging hij weer weg. De erfenis kon hem helemaal niets schelen.

3. De engel van de Heer

GENESIS 22:11-19

In het bijzondere verhaal van Genesis 22 vraagt God aan Abraham om zijn zoon te offeren. Als hij op het punt staat Isaak te doden komt er een stem uit de hemel die Abraham tegenhoudt. Abrahams geloof heeft de test doorstaan en God zorgt voor een ram om te offeren. Abraham laat zien dat hij gehoorzaam is. God laat zien dat Hij te vertrouwen is.

De stem uit de hemel komt van de engel van de Heer. Dit is een mysterieus figuur die vaker voorkomt in het Oude Testament. Deze engel van de Heer is niet zoals andere engelen. Het grote verschil is dat hij namens God spreekt in de Ik-vorm (zie vers 16). Deze engel van de Heer is dus een vorm waarin God zelf verschijnt.

God verschijnt al eerder op deze manier aan Abraham om hem te vertellen dat zijn vrouw Sara van een zoon zal bevallen (Genesis 18:1-15). En de engel van de Heer verschijnt nog veel vaker, bijvoorbeeld aan Mozes (Exodus 3:1-6) en Gideon (Rechters 6:11-16).

In het Nieuwe Testament verschijnt ook verschillende keren 'een engel van de Heer'. Maar nu is het niet 'de engel van de Heer'. Deze engelen spreken niet namens God in de Ik-vorm, maar komen om een boodschap te brengen of mensen te helpen. Ze brengen bijvoorbeeld het nieuws van Jezus' geboorte (Matteüs 1:20) en opstanding uit de dood (Matteüs 28:2). En ze bevrijden Petrus uit de gevangenis (Handelingen 12:7).

- Waarom zou aan Abraham geen gewone engel verschenen zijn, maar de 'engel van de Heer'?

GENESIS 27-32

Isaak wil Esau zegenen

27 ¹Toen Isaak oud was, werd hij blind. Op een dag liet hij Esau, zijn oudste zoon, bij zich komen. Hij zei: 'Luister, mijn zoon.' 'Ja, vader,' zei Esau.

²'Ik ben oud,' zei Isaak. 'Ik weet niet hoe lang ik nog zal leven.' ³⁻⁴Voordat ik sterf, wil ik je zegenen. Maar pak eerst je pijl en boog, en ga op jacht. Schiet voor mij een dier en maak een lekkere maaltijd voor me klaar. Daarna zal ik je zegenen.' ⁵⁻⁶Toen ging Esau op jacht.

Rebekka bedenkt een plan

Rebekka had alles gehoord, en ze vertelde het aan haar zoon Jakob. Ze zei: ⁷'Ik heb gehoord wat je vader tegen Esau zei. Hij heeft hem op jacht gestuurd. En hij wil dat Esau een lekkere maaltijd voor hem klaarmaakt. Want voordat hij sterft, wil hij Esau zegenen.'

⁸Luister goed, mijn zoon. Je moet precies doen wat ik zeg. ⁹Ga twee mooie bokjes voor me halen. Dan maak ik een lekkere maaltijd voor je vader klaar. ¹⁰Die maaltijd moet jij dan bij je vader brengen. Dan zal hij jou zegenen, voordat hij sterft.'

Rebekka zorgt dat Jakob op Esau lijkt

¹¹Toen zei Jakob tegen zijn moeder: 'Maar Esau heeft overal haar, en ik helemaal niet!' ¹²Stel je voor dat vader me aanraakt. Dan merkt hij dat ik hem bedrieg. Dan zal hij me niet zegenen, maar vervloeken!' ¹³Rebekka zei: 'Die vervloeking zal dan voor mij gelden, jongen. Doe nu maar wat ik gezegd heb en ga die bokjes halen.'

¹⁴Jakob haalde de bokjes en bracht ze bij zijn moeder. Rebekka maakte ze klaar zoals Isaak het lekker vond.

¹⁵Toen pakte ze kleren van Esau, de

mooiste die ze kon vinden. Die liet ze Jakob aantrekken. ¹⁶Daarna deed ze het vel van de bokjes om Jakobs handen en om zijn gladde hals. ¹⁷Ten slotte gaf ze hem het lekkere eten, met wat brood.

De blinde Isaak herkent Jakob niet

¹⁸Jakob ging met het eten naar zijn vader. Hij zei: 'Dag vader!' Isaak zei: 'Wie ben je, zoon?'

¹⁹'Ik ben Esau, uw oudste zoon,' zei Jakob. 'Ik heb gedaan wat u wilde. Gaat u maar zitten en eet iets van dit vlees. Dan kunt u mij zegenen.' ²⁰Isaak zei: 'Wat ben je snel terug, jongen!' Jakob zei: 'Ja, de Heer heeft mij geholpen om vlug een dier te schieten.'

²¹Toen zei Isaak: 'Kom eens wat dichterbij. Laat me eens voelen of je echt mijn zoon Esau bent.' ²²Jakob kwam dichterbij. Isaak raakte hem aan en zei: 'Je stem lijkt op de stem van Jakob, maar je handen lijken op de handen van Esau.'

²³Isaak herkende Jakob niet. Want hij voelde haar op Jakobs handen, net zoals op de handen van Esau. Daarom maakte Isaak zich klaar om Jakob te zegenen.

Isaak zegent Jakob

²⁴Maar eerst vroeg Isaak nog een keer: 'Ben jij echt mijn zoon Esau?' En weer zei Jakob: 'Ja.' ²⁵Isaak zei: 'Zet het vlees dan wat dichterbij, zodat ik wat kan eten, jongen. Dan zal ik je zegenen.' Jakob zette het vlees dichterbij en gaf Isaak ook wat wijn. Isaak at en dronk. ²⁶Toen zei hij: 'Kom wat dichterbij, jongen, en geef me een kus.' ²⁷Jakob kwam dichterbij en gaf Isaak een kus.

Isaak rook de kleren die Jakob droeg. Daarna zegende hij hem en zei: 'Mijn zoon, je ruikt net als de akkers die de Heer gezegend heeft. ²⁸God zal zorgen

voor veel regen op je akkers. Alles zal goed groeien op je land. Je zult altijd heel veel graan en wijn hebben.

²⁹Volken zullen jou dienen en voor je buigen. Je zult de baas zijn over je broers, en zij zullen voor je buigen. God zal goed zijn voor mensen die goed zijn voor jou. Maar mensen die jou slecht behandelen, zullen door God gestraft worden.'

³⁰Zo werd Jakob door Isaak gezegend. Meteen daarna ging Jakob naar buiten.

Esau komt bij Isaak

Op dat moment kwam Esau terug van de jacht. ³¹Hij maakte een lekkere maaltijd klaar en bracht het eten naar zijn vader. Hij zei: 'Ga maar zitten, vader, en eet iets van dit vlees. Dan kunt u mij zegenen.' ³²'Maar wie ben jij?' vroeg Isaak. Esau zei: 'Ik ben Esau, uw oudste zoon.'

³³Isaak schrok vreselijk. Hij zei: 'Maar wie heeft mij dan vlees gebracht? Net voordat jij kwam, heb ik vlees gegeten. Ik heb al iemand anders gezegend! En dat kan ik niet meer veranderen.'

³⁴Toen Esau dat hoorde, schreeuwde hij het uit: 'O nee!' En hij riep: 'Zegen mij ook, vader!' ³⁵Maar Isaak antwoordde: 'Je broer heeft je bedrogen. Hij heeft jouw zegen gestolen.'

Er is geen zegen meer voor Esau

³⁶Esau zei: 'Wat een bedrieger, die Jakob! Hij heeft me nu al twee keer bedrogen. Eerst heeft hij mijn erfenis afgepakt en nu mijn zegen. Wilt u mij dan helemaal geen geluk toewensen?'

³⁷Isaak zei: 'Ik heb gezegd dat hij de baas zal zijn over jou en zijn andere broers. En ik heb hem graan en wijn beloofd. Wat kan ik dan nog voor jou doen, jongen?' ³⁸'Hebt u dan maar één zegen?' vroeg Esau. 'Zegen mij ook, vader. Zegen mij ook!' En hij begon te huilen.

³⁹Toen zei Isaak: 'Waar jij gaat wonen, zal geen regen vallen. Niets zal er goed groeien. ⁴⁰Je zult vechten en roven om in leven te blijven. Je zult je broer dienen. Maar je kunt je tegen hem verzetten, en dan zul je vrij zijn.'

Esau wil Jakob vermoorden

⁴¹Esau was woedend op Jakob, omdat Isaak Jakob gezegend had. Hij dacht: 'Zodra mijn vader gestorven is, vermoord ik mijn broer!'

⁴²Maar Rebekka hoorde wat Esau van plan was. Ze liet Jakob bij zich komen. Ze zei: 'Esau wil je straffen. Hij wil je vermoorden!'

⁴³Luister goed, jongen. Je moet onmiddellijk vluchten. Ga naar mijn broer Laban in de stad Charan. ⁴⁴Blijf daar totdat je broer niet meer zo kwaad is. ⁴⁵Over een tijd zal hij vergeten wat je gedaan hebt. Dan laat ik je halen. Ik ben bang dat ik jullie anders allebei verlies.'

Isaak stuurt Jakob naar Laban

⁴⁶Rebekka zei tegen Isaak: 'Ik vind het vreselijk dat Esau met Hethitische vrouwen getrouwd is! Stel je voor dat Jakob ook met zo'n vrouw trouwt. Dan heeft het leven voor mij geen zin meer.'

28 ¹Toen liet Isaak Jakob bij zich komen. Hij zegende hem opnieuw en zei: 'Jij moet niet met een vrouw hier uit Kanaän trouwen. ²Ga naar Paddan-Aram, waar de familie van je grootvader Betuel woont. En trouw met een dochter van je oom Laban.'

³De machtige God zal je rijk en gelukkig maken. Hij zal je veel kinderen geven, zodat er later heel veel volken van je afstammen. ⁴Hij zal jou en je nakomelingen net zo rijk en gelukkig maken als Abraham. Je woont nu nog als vreemdeling in dit land. Maar God heeft het land aan Abraham gegeven. En later zal het van jou zijn.'

⁵Toen stuurde Isaak Jakob weg. Jakob ging op weg naar Paddan-Aram. Daar woonde Laban, de zoon van

Betuel. Laban was een broer van Jakobs moeder Rebekka en een oom van Jakob en Esau.

Esau trouwt met een dochter van Ismaël

⁶⁻⁷ Esau hoorde dat Jakob weer door Isaak gezegend was. En dat Jakob naar het gebied Paddan-Aram gestuurd was om daar een vrouw te zoeken. Want hij mocht niet met een vrouw uit Kanaän trouwen. Esau begreep dat Jakob naar zijn vader en moeder geluisterd had en naar Paddan-Aram was gegaan.

⁸⁻⁹ Esau was getrouwd met vrouwen uit Kanaän. Hij wist dat zijn vader dat niet goed vond. Daarom ging hij naar Ismaël, de zoon van zijn grootvader Abraham. Die had een dochter, Machalat, de zus van Nebajot. Esau trouwde met Machalat.

Jakob in Betel

Jakob krijgt een droom

¹⁰ Jakob was uit Berseba vertrokken. Hij was op weg naar de stad Charan. ¹¹ Toen de zon onder was, zocht hij een plaats om te slapen. Hij pakte een grote steen. Die legde hij onder zijn hoofd, en zo ging hij slapen.

¹² Toen kreeg hij een droom. Hij zag een trap van de aarde naar de hemel. Hij zag engelen van God die de trap op liepen en weer naar beneden gingen.

¹³ En hij zag dat de Heer bij hem kwam staan.

De Heer zei: 'Ik ben de Heer, de God van Abraham en van Isaak. Het land waarop je nu ligt te slapen, zal ik aan jou en je nakomelingen geven. ¹⁴ Je zult veel nakomelingen krijgen. Zo veel dat niemand ze kan tellen. Je nakomelingen zullen steeds meer land krijgen, in het oosten, het westen, het noorden en het zuiden. En als de volken op aarde elkaar geluk toewensen, zullen ze zeggen: 'Ik hoop dat je net zo

gelukkig wordt als Abraham en zijn nakomelingen.'

¹⁵ Ik zal bij je zijn. Ik zal je beschermen, overal waar je heen gaat. En ik zal je weer terugbrengen naar dit land. Ik blijf bij je totdat ik gedaan heb wat ik je beloofd heb.'

Jakob begrijpt dat de Heer er was

¹⁶ Toen Jakob wakker werd, dacht hij: Ik wist niet dat de Heer hier aanwezig was. Maar het is wel zo! ¹⁷ Dat maakte veel indruk op hem. Hij dacht: Wat een bijzondere plek is dit. Dit is het huis van God en de poort naar de hemel.

¹⁸ Vroeg in de ochtend stond Jakob op. Hij pakte de steen waarop hij geslapen had. Die zette hij rechtop, en hij goot er wat olie overheen. Zo werd het een heilige steen. ¹⁹ De plaats waar hij was, heette Luz. Maar Jakob noemde die plaats Betel.

²⁰⁻²¹ Toen deed Jakob een belofte. Hij zei: 'De Heer zal mijn God zijn als hij me helpt en me onderweg beschermt. Hij zal mijn God zijn als hij voor eten en kleren zorgt, en als ik weer veilig bij mijn familie terugkom. ²² Op de plek waar ik deze steen rechtop gezet heb, zal later een huis voor God zijn. En ik zal een tiende deel van alles wat God me geeft, aan hem teruggeven.'

Jakob bij Laban

Jakob komt in Charan

29 ¹ Jakob ging weer verder. Hij reisde naar het oosten. ² Op een dag zag hij ergens in het veld een waterput met drie kudde schapen erbij. De schapen lagen te wachten totdat ze water zouden krijgen. Op de put lag een grote steen. ³ Die werd er alleen af gehaald als alle kuddes bij de put gekomen waren. Dan kregen de dieren te drinken. En daarna werd de steen weer op de put gelegd.

⁴ Jakob vroeg aan de herders van de schapen: 'Zeg, waar komen jullie vandaan?' Ze zeiden: 'Uit Charan.'

⁵ Toen vroeg Jakob: 'Kennen jullie dan misschien Laban, de kleinzoon van Nachor?' 'Jazeker,' zeiden de herders.

⁶ 'Hoe gaat het met hem?' vroeg Jakob. 'Goed,' zeiden de herders. 'Kijk, daar komt net zijn dochter Rachel aan met haar schapen.'

⁷ Jakob zei: 'Het is nog lang niet donker. Jullie kunnen de schapen wat laten drinken en daarna weer met ze het veld in gaan.' ⁸ Maar de herders zeiden: 'Nee, dat kan niet. De steen is zo zwaar. We kunnen hem pas weghalen als alle herders hier zijn.'

Jakob ontmoet Rachel en Laban

⁹ Intussen kwam Rachel eraan met de schapen van haar vader. Zij zorgde voor die schapen. ¹⁰ Jakob zag zijn nicht en de schapen van zijn oom Laban. Meteen liep hij naar de put, rolde de steen eraf en gaf de schapen van Laban te drinken. ¹¹ Daarna kustte hij Rachel, en hij hilde. ¹² Hij vertelde dat hij een neef was, een zoon van haar tante Rebekka. Rachel rende meteen naar huis en vertelde het aan haar vader.

¹³ Toen Laban het nieuws over Jakob hoorde, ging hij snel naar Jakob toe. Hij omhelsde hem en kustte hem hartelijk. Hij nam hem mee naar huis, en daar vertelde Jakob wat er allemaal gebeurd was. ¹⁴ Laban zei: 'Het is duidelijk dat je familie van me bent.'

Jakob werkt zeven jaar voor Laban

Jakob bleef bij Laban werken. Na een maand ¹⁵ zei Laban: 'Je bent wel familie, maar ik zal je betalen voor je werk. Zeg maar wat je wilt verdienen.'

¹⁶ Laban had twee dochters. De oudste heette Lea en de jongste Rachel. ¹⁷ Lea had zachte ogen. Rachel was knap en had een mooi figuur. ¹⁸ Jakob werd verliefd op Rachel. Daarom zei hij

tegen Laban: 'Ik zal zeven jaar voor u werken, als ik daarna met uw jongste dochter Rachel mag trouwen.'

¹⁹ Laban antwoordde: 'Dat is goed. Ik geef haar liever aan jou dan aan iemand anders.'

²⁰ Jakob werkte dus zeven jaar om Rachel te krijgen. Maar het leek wel of het maar een paar dagen waren. Zo veel hield hij van Rachel.

Jakob trouwt met Lea en Rachel

²¹ Jakob zei tegen Laban: 'De zeven jaren zijn voorbij. Laat me nu met uw dochter trouwen.'

²² Laban nodigde alle inwoners van de stad uit voor een groot feest. ²³⁻²⁴ Maar 's avonds bracht hij zijn dochter Lea bij Jakob. En hij gaf ook een slavin aan Lea mee. Zilpa heette zij. Jakob sliep met zijn vrouw. ²⁵ Maar 's ochtends ontdekte hij dat het niet Rachel was, maar Lea. Hij ging meteen naar Laban en zei: 'Hoe kunt u zoiets doen? Ik heb toch voor u gewerkt om met Rachel te trouwen? Waarom hebt u me zo bedrogen?'

²⁶ Laban antwoordde: 'Het is nu eenmaal de gewoonte hier dat eerst de oudste trouwt. En later pas de jongste. ²⁷ Als de bruiloftsweek voorbij is, mag je ook Rachel hebben. Maar dan moet je nog eens zeven jaar voor me werken.'

²⁸ Jakob vond dat goed. Na de bruiloftsweek gaf Laban ook zijn dochter Rachel als vrouw aan Jakob. ²⁹ Ook Rachel kreeg een slavin mee. Bilha heette ze. ³⁰ Toen sliep Jakob ook met Rachel. Hij hield meer van Rachel dan van Lea.

Jakob bleef nog zeven jaar bij Laban werken.

Lea krijgt kinderen

³¹ De Heer zag dat Jakob minder van Lea hield dan van Rachel. Toen zorgde hij ervoor dat Lea kinderen kon krijgen. Rachel kon geen kinderen krijgen.